

Správa o monitorovaní hlavných spravodajských relácií STV, TV Markíza a TV Luna v období od 01.06.2000 do 30.06.2000

Predkladá: Programový odbor

Spracovali:

- STV - Mgr. E. Kuželjová
- TV Markíza - R.Hrnčiarik
- TV Luna - M. Cafiková

Prerokované Radou SR pre RTV dňa 19.09.2000

Úvod

Hlavným poslaním spravodajstva je sprostredkovať aktuálne, spoločensky podstatné informácie, ktoré odrážajú myšlienkovú pluralitu spoločnosti a slúžia verejnosti k utváraniu vlastných názorov. Preto má byť spravodajstvo pokiaľ možno objektívne, presné, vyvážené, nezaujaté a poctivé pri výbere, spracovaní a prezentácii, nestranné, aktuálne, jasné a zrozumiteľné. Aj z tejto definície spravodajstva sa vychádzalo pri stanovení cieľa analýzy spravodajských relácií, predovšetkým však z poslania a pôsobenia Rady SR pre rozhlasové a televízne vysielanie, ktoré jej prislúcha podľa zákona č.160/1997 o Rade SR pre rozhlasové a televízne vysielanie a z platných právnych predpisov týkajúcich sa rozhlasového a televízneho vysielania, predovšetkým z § 4 ods.2 zákona č.468/1991 Zb. o rozhlasovom a televíznom vysielaní, podľa ktorého: "Prevádzkovatelia poskytujú objektívne a vyvážené informácie nevyhnutné pre slobodné vytváranie názorov" a § 9 toho istého zákona, ktorý prevádzkovateľov zo zákona zaväzuje "prispiieť k utváraniu demokratickej spoločnosti a odrážať jej názorovú pluralitu najmä tým, že ich vysielanie nesmie jednostranne prihliadať iba na jednotlivé názorové orientácie, na jedno náboženské vyznanie alebo svetonázor, nazáujem jednej politickej strany, hnutia, skupiny alebo časti spoločnosti".

Svojím zameraním monitoring vychádza taktiež:

- zo slobody prejavu
- zo zákona o Slovenskej televízii
- z Odporúčania čís. R/97/19 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom "O zobrazovaní násilia v elektronických médiách".

Cieľom analýzy bolo zistiť, aké témy dominujú v sledovanom období v hlavných spravodajských reláciách STV, TV Markíza a TV Luna, na akom priestore a akým spôsobom sú prezentované politicky relevantné subjekty, aká je profesionálna úroveň týchto spravodajských relácií z hľadiska výskytu nekorektných správ. Predmetom monitoringu bola aj odôvodnenosť resp. neodôvodnenosť zobrazenia reálneho násilia v hlavných spravodajských reláciách.

Analýza hlavných spravodajských relácií STV, TV Markíza a TV Luna sa uskutočnila v časovom rozpätí od 01. júna 2000 do 30. júna 2000. Monitorovalo sa 30 dní a odmonitorovaných bolo spolu 90 spravodajských relácií, v nich odznelo spolu 1389 príspevkov z domova i zo zahraničia. Za predmet bližšieho monitoringu sme si určili iba domáce spravodajstvo, pričom sledovanými parametrami boli:

1. tematická štruktúra domáceho spravodajstva
2. priestor, ktorý mali politicky relevantné subjekty v reláciách
3. spôsob, akým boli jednotlivé subjekty prezentované
4. spôsob zobrazovania reálneho násillia v hlavných spravodajských reláciách
5. výskyt nekorektných správ.

Zahraničné spravodajstvo bolo predmetom nášho monitoringu iba z hľadiska rozsahu a posudzovania odôvodnenosti resp. neodôvodnenosti zobrazovania reálneho násillia v príspevkoch, ktoré násillie zobrazovali.

Sledovanie a zaznamenávanie informácií

V rámci štruktúry domáceho spravodajstva sa zaznamenávala téma každého príspevku podľa kategorizačného kľúča:

1. zahraničná politika SR
2. domáca politika
3. bezpečnosť, kriminalita
4. hospodárstvo
5. samospráva
6. obrana, armáda
7. odbory
8. nehody, nešťastia
9. zdravotníctvo
10. justícia
11. školstvo
12. doprava
13. životné prostredie
14. menšiny
15. cirkev
16. médiá
17. mimovládne organizácie
18. iné.

Do kategórie Iné boli zaradované príspevky, ktorých hlavná téma nezodpovedala žiadnej stanovenej kategórii. Keďže skupina týchto príspevkov sa počas monitoringu ukázala tematicky rôznorodá a pomerne početne zastúpená, kategória sa rozdelila na tri ďalšie - Kultúra, Spoločnosť, ľudia a Kuriozity.

Údaje boli zaznamenávané a analyzované podľa rozsahu /čas/. Pri príspevkoch zahraničného spravodajstva bol zaznamenávaný iba ich rozsah.

Sledovanie priestoru a spôsobu, akým boli jednotliví zástupcovia politicky relevantných subjektov v médiách zobrazovaní, je základným parametrom pre analýzu vzťahu médií a prezentovaných strán. Pri sledovaní tohto parametra redukovaným súborom boli príspevky, v ktorých boli priamo či nepriamo prezentované politické osobnosti niektorej zo stanovených kategórií:

1. prezident
2. vláda SR
3. parlamentné opozičné strany
4. parlamentné koaličné strany
5. mimoparlamentné politické strany.

Časový priestor venovaný sledovaným subjektom bol meraný v sekundách a sledovaným osobám sa pripisoval, keď:

- osoba hovorila na kameru, čím sa priamo prezentovala
- o osobe sa vyjadroval iný subjekt, napríklad politik alebo občan
- o osobe hovoril zástupca média, pričom osoba bola v zábere a materiál bol komentovaný redaktorom.

Prípád, keď subjekt nedostal priestor, ktorý by sa dal zmerať, ale bol spomenutý, bol označený ako zmienka a mal pridelený čas 1 s.

Ku každému subjektu popri priestore a zmienke bola priradená aj hodnotiacia známka, ktorá vystihuje spôsob, akým sú informácie o meranom subjekte prezentované. Hodnotiacia známka odzrkadľuje, v akom svetle je subjekt prezentovaný. Hodnotová škála pozostávala z 3 stupňov: pozitívne, neutrálne, negatívne.

Súčasťou televízneho spravodajstva sa stalo aj zobrazovanie násilia, ktoré môže na diváka pôsobiť negatívne, deprimujúco a niekedy až šokujúco. Sledovaním spôsobu zobrazenia reálneho násilia v spravodajských reláciách sa sledovalo zmapovanie výskytu informácií s neodôvodneným zobrazovaním násilia. Posudzovala sa odôvodnenosť resp. neodôvodnenosť tohto zobrazenia, pričom ako východisko bola použitá definícia neodôvodneného zobrazenia násilia, podľa ktorej, ako ju charakterizovalo Odporúčanie číslo R/97/ 19 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom "O zobrazovaní násilia v elektronických médiách", "za neodôvodnené zobrazenie násilia sa považuje šírenie slovných a obrazových komunikátov, ktorých násilné obsahy alebo spôsob ich uvedenia sa vyzdvihujú do popredia bez kontextuálneho opodstatnenia." Zaznamenávali sa druhy zobrazených násilných činov, kontext prezentácie násilia a formy zobrazovania násilia a vzájomná prepojenosť týchto charakteristík

Sledovanými záznamovými jednotkami v prípade sledovania spôsobu zobrazenia reálneho násillia boli správy domáceho i zahraničného spravodajstva obsahujúce prvky reálneho násillia.

Sledovaním výskytu nekorektných správ v monitorovaných spravodajských reláciách sa sledovalo naplňanie kritérií profesionálnej žurnalistiky a žurnalistickej etiky. V hrubých rysoch boli nekorektné informácie určené týmito ukazovateľmi:

- jednostranné informácie, v ktorých neboli uvedené iné skutočnosti alebo názory
- skreslené, nepresné informácie
- zaujaté a obviňujúce skutočnosti
- komentatívne prvky v správe
- významné informácie, o ktorých médium neinformovalo
- expresívne alebo nepresné použitie jazyka alebo opisu
- používanie obrazových, zvukových efektov s pozitívnym alebo negatívnym zafarbením.

Pri určovaní týchto ukazovateľov sa vychádzalo z kritérií žurnalistickej práce, ktorými sú podľa L.Hagena relevancia, transparentnosť, presnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť.

Záznamové dáta boli vpisované do formulárov a následne spracovávané počítačom.

Pri spracovaní projektu a výbere metód bola použitá táto literatúra:

Denis McQuail, Úvod do teórie masové komunikace, Portál, Praha 1999

Memo '98 Monitoring médií, Pro Media Slovakia, Bratislava 1999

Michael Kunczik, Základy masové komunikace, Karolinum Praha 1995

Schulz W., Hagen L., Scherer H., Reifová I., Analýza obsahu mediálních sdělení, Praha 1998

Médiá a voľby II, Bratislava 1999

Otázky žurnalistiky, č.1, 1999

I.Štruktúra hlavných spravodajských relácií STV, TV Markíza a TV Luna

Noviny STV

Noviny STV sú hlavnou spravodajskou reláciou Slovenskej televízie. Ich štruktúru tvoria správy z domova a zo zahraničia, ktoré sú vysielané najčastejšie v blokoch. V prípade výnimočných zahraničných udalostí sú tieto správy odvysielané i jednotlivo. V štúdiu reláciu moderuje 1 moderátor. Úvod relácie tvoria správy v titulkoch - headline. Uvádzajú najaktuálnejšie správy z domova (2 titulky) a zo zahraničia (1 titulok). Jednotlivé správy uvádza moderátor v skrátenej, komprimovanej podobe. Po úvode moderátora nasleduje správa, prevažne rozšírená. Žánrovo nie je úplne čistá (vkladanie komentatívnych prvkov) a má nasledujúcu štruktúru:

- titulok vypovedajúci o probléme, téme v komprimovanej podobe

- verbálne a nonverbálne uvedenie udalosti moderátorom v skratke
- špecifikovanie témy, resp. popis udalosti, problému spravodajským redaktorom s kamerou v reáli
- výpovede respondentov formou spravodajsko-publicistického rozhovoru so spravodajským redaktorom
- použitie aktuálneho obrazového materiálu v reáli
- resp. použitie archívnych záberov dokresľujúcich udalosť, problém alebo len voľne ho ilustrujúce
- potenciálna spravodajská analýza, resp. syntéza udalostí
- potenciálne použitie grafiky pre lepšiu a názornú informovanosť divákov
- priamy vstup redaktora - zahraničného korešpondenta do vysielania príspevku
- stanovisko, resp. krátke komentovanie udalosti, problému redaktorom - spravodajcom prezentovanej témy, problému.

Začiatok vysielania Novín STV je denne o 19.30 hodine. Sledovaným obdobím bol jún 2000. Bolo odmonitorovaných 30 vydaní danej relácie na časovej ploche 8 hodín 39 minút 52 sekúnd. Celkovo bolo zmonitorovaných 393 príspevkov, z toho 257 z domova a 136 zo zahraničia. Priemerná dĺžka jednej spravodajskej relácie bola 18 minút 20 sekúnd, priemerná dĺžka jedného príspevku domáceho spravodajstva predstavovala 1 minútu 30 sekúnd, priemerná dĺžka jedného príspevku zahraničného spravodajstva bola 45 sekúnd. Monitorovaná časová plocha zahraničného spravodajstva predstavovala 1 hodinu 44 minút 35 sekúnd.

Správy zo zahraničia boli preberané prevažne zo svetových spravodajských agentúr. Táto časť spravodajstva nebola predmetom hlbšej analýzy.

Televízne noviny Markíza

Hlavná spravodajská relácia TV Markíza Televízne noviny je vysielaná každý deň o 19.00 hod. V štúdiu sa striedajú vždy moderátorka a moderátor. Štruktúru tvorí prehľad domácich a zahraničných udalostí vysielaných v blokoch. Správa domáceho spravodajstva mala podobu kombinovanej správy uvedenej krátkym komentárom moderátora v štúdiu, v pravom rohu bol uvedený titulok s grafickým obrázkom. Po moderátorovom úvode nasledovala obrazová časť. Podobne prvá správa zahraničného spravodajstva bola uvedená komentárom moderátora, po ktorom nasledovala obrazová časť. Ďalšie obrazové správy zahraničného spravodajstva bývali ostro nastrihované jedna za druhou s komentárom mimo obraz. Blok správ domáceho spravodajstva bol od zahraničného spravodajstva oddelený predelmi. Spravodajské príspevky mali informačný charakter, okrem rozhovoru prezidenta R. Schustera s redaktorom L. Lintnerom odvysielanom dňa 15.6. pri príležitosti výročia jeho nástupu do funkcie, v ktorom prezident komentoval situáciu v spoločnosti a celospoločenské problémy.

Celkovo bolo zmonitorovaných 30 relácií na celkovej ploche 10 hodín a 46 min. Zmonitorovaných bolo 507 spravodajských príspevkov, z toho 311 z domova. V jednom spravodajskom vydaní bolo odvysielaných približne 11 správ domáceho spravodajstva a 6 správ zahraničného spravodajstva. Jedna relácia trvala približne 22 min. Úvodné titulky obsahovali približne 3 správy. Uvedené boli najmä správy o násilných trestných činoch ,

domáce politické dianie a vždy aspoň jeden titulok zo zahraničného spravodajstva. Podiel domáceho spravodajstva vysoko prekročoval podiel zahraničného spravodajstva ([graf č.2a](#), [graf č.2b](#))

Spravodajstvo TV Markíza bolo zamerané najmä na sledovanie domácej politickej scény, hospodárstva, správy o násilných trestných činoch a nechýbali bulvárne informácie z domova a zo sveta. Charakteristickou témou spravodajstva TV Markíza bola téma bezpečnosti a kriminality, v ktorej dominovali násilné trestné činy. Zvlášť brutálne trestné činy boli uvádzané v prvej polovici spravodajského vydania. Zaradenie tém v spravodajskej relácii bolo nasledovné: *domáce spravodajstvo* - domáca politika, prípadne dôležitá správa dňa alebo zvlášť nebezpečná trestná činnosť alebo násilný čin, *správy z ekonomiky a hospodárstva*, *zahraničné spravodajstvo*, *správy o menšinách*, *nadáciách a samospráve*, *správy z regiónov*, *kultúra a zábava*.

Zahraničné spravodajstvo bolo preberané zo zahraničných agentúr a televízií, okrem správ zo svetovej výstavy EXPO 2000 v Hannoveri a správ o stave liečenia prezidenta v Rakúsku, odkiaľ informovala redaktorka TV Markíza.

Hlavné správy TV LUNA

Hlavná spravodajská relácia má v programovej štruktúre TV Luna svoje stabilné miesto. Vysiela sa denne v čase od 18.50 h a jej časový rozsah je približne 18 minút. Štruktúru spravodajstva tvorí prehľad domácich a zahraničných udalostí vysielaných v blokoch, v štúdiu sa striedajú vždy dvaja moderátori. Úvod relácie tvorí prehľad najaktuálnejších udalostí dňa - väčšinou 2 z domova a 1 zo sveta. Záver spravodajskej relácie patrí pravidelne upútavkám na večerné programy televízie.

V sledovanom období - jún 2000 - bolo odmonitorovaných 30 relácií na ploche 9 hodín 26 minút 30 sekúnd. Priemerný časový rozsah jednej relácie predstavoval 18 minút 53 sekúnd, najdlhší rozsah spravodajskej relácie bol 21 minút 57 sekúnd, najkratší 15 minút 23 sekúnd. Väčšina príspevkov domáceho spravodajstva mala podobu rozšírenej kombinovanej správy - tzn. najprv bola správa uvedená moderátorom v štúdiu a krátkym titulkom, nasledovalo rozvedenie témy spravodajským redaktorom a obrazovou reportážou. Najrozšírenejšie boli správy s prvkami rozhovoru. Takmer všetky príspevky mali informačno-konštatívny charakter. Zahraničné spravodajstvo tvoril blok väčšinou obrazových agentúrnych správ vysielaných v dynamickom slede.

Celkovo odvysielala Luna v sledovanom období 236 príspevkov domáceho a 253 príspevkov zahraničného spravodajstva. Podiel domáceho spravodajstva podľa počtu príspevkov bol menší, podľa časového rozsahu však predstavoval až 68% /viď [graf č.2a](#) a [graf č.2b](#)/, pretože kým priemerná dĺžka 1 príspevku domáceho spravodajstva bola takmer 2 minúty /1 minúta 59 sekúnd/, zahraničného iba 40 sekúnd.

II. Sledované parametre

Sledovanými parametrami domáceho spravodajstva hlavných spravodajských relácií STV, TV Markíza a TV Luna boli:

1. tematická štruktúra domáceho spravodajstva
2. priestor, ktorý mali politicky relevantné subjekty v reláciách
3. spôsob, akým boli jednotlivé subjekty prezentované
4. spôsob zobrazovania reálneho násilia v hlavných spravodajských reláciách
5. výskyt nekorektných správ.

1. Tematická štruktúra domáceho spravodajstva v sledovanom období

Noviny STV

[/graf č.1 /](#)

V rámci kategórie *Domáca politika*, ktorá bola dominantná, najväčšiu skupinu spravodajských príspevkov tvorili informácie (frekvencia a časová plocha) o zdravotnom stave prezidenta R. Schustera. STV prinášala informácie o zasadaní vlády SR, napr. prijatie zákona o VÚC, schválenie zákona o vysielaní a retransmisii. Boli mapované spory vo vládnej koalícii v dôsledku vzniku SDKÚ, aktivity vlády vzťahujúce sa k riešeniu problému korupcie. Značný priestor mali príspevky mapujúce nezhody v SDK-hroziaci rozklad poslaneckého klubu SDK, osud DÚ, tlak koaličných partnerov na identifikáciu SDKÚ. Bol medializovaný zápas o post predsedu a podpredsedov KDH, rozpory v SDE súvisiace so súbojom o získanie kresla predsedu strany, reakcie politikov a politických strán na zdravotný stav a spôsob liečby prezidenta, kritika ministra zdravotníctva T. Šagáta. STV prinášala kritické informácie o činnosti parlamentu - prezentovala "deprimáciu" niektorých poslancov z morálky zákonodarného zboru, schválenie zákona o konkurze a vyrovnaní, odhlasovanie zvýšenia dôchodkov o 10% v parlamente, prerokovanie správy o činnosti SIS za rok 1999, zbavenie imunity I. Sládečka, schvaľovanie zákonov i o politickej rovine rozporov v SPP, postup vlády v súvislosti s bojom proti korupcii, atď. Časová plocha danej témy predstavovala až 33,4% z celkovej plochy venovanej tematickej štruktúre spravodajstva.

V kategórii *Hospodárstvo*, ktorá bola druhou najdominantnejšou v monitorovanom období, STV vo zvýšenej frekvencii prezentovala problematiku riešenia eliminácie strát v poľnohospodárstve spôsobených mimoriadnym suchom, privatizácie Slovenských telekomunikácií a Transpetrolu (neinformovala ale napr. o známych výhradách J. Čarnogurského k danej privatizácii). Priniesla informácie o napätí v SPP, nezhodách medzi riaditeľom SPP P. Kinčošom a šéfom dozornej rady SPP L. Krajňákom, výsledkoch auditu v SPP, o vyjadreniach ministra hospodárstva k uvedeným problémom, negatívnych postojoch podpredsedu vlády I. Mikloša k aktivitám L. Krajňáka. STV tiež informovala o vymenovaní nového riaditeľa SE, nespokojnosti podpredsedu vlády pre ekonomiku s prácou bankového dozoru NBS v súvislosti s krachom SKB, finančných problémoch Devín banky a spôsobe ich sanovania vládou, o problémoch v Dopravnej banke, ale aj problémy výskytu geneticky modifikovaných organizmov na našom trhu. STV sa venovala aj problematike zahraničných obchodných reťazcov. Boli prezentované informácie o vyplácaní náhrad za nedostupné vklady v Slovenskej kreditnej banke, krachu a.s. SUN, situácii v Novom Calexe, v Kovohutách Krompachy, v Lodeniciach v Komárne, o otvorení nového podniku v Košťanoch n/Turcom, atď.

Dominantnú frekvenciu mali problémy v rezorte poľnohospodárstva spôsobené suchým počasím. V percentuálnom vyjadrení predstavovala daná téma 23,6% z tematickej štruktúry Novín STV.

Problémy súvisiace s nezamestnanosťou ako kľúčovým problémom našej spoločnosti nemali v Novinách STV náležitú časovú plochu ani frekvenciu (3 príspevky). Tejto téme bol venovaný jediný seriózny analytický príspevok, ktorý prezentoval dôsledky nezamestnanosti a chudoby na obyvateľstvo Slovenska.

V kategórii *Bezpečnosť, kriminalita* zvýšenú pozornosť venovala STV ekonomickej kriminalite - údajné tunelovanie Kúpeľov Sliač-Kováčová, prešetrovaníu hospodárenia Správy štátnych hmotných rezerv, vyšetrovaníu úniku informácií zo SIS v súvislosti s podozreniami voči Správe štátnych hmotných rezerv. Medializovaný bol prípad modelingového experta S. Jányho v súvislosti s prechovávaním drog, zhabanie drog na hranici s Ukrajinou, páchanie trestnej činnosti niektorými príslušníkmi polície, vraždy. Časová plocha predstavovala 7,1% z celkovej časovej plochy venovanej tematickej štruktúre spravodajstva STV, čo predstavuje 3. pozíciu v rámci sledovaných tematických okruhov.

Zdravotníctvo - Problémy v rezorte neboli hlbšie analyzované. Najviac pozornosti STV venovala v tom čase najhorúcejšiemu problému, akým bola hrozba distribútorov liekov zastúpených Asociáciou dodávateľov liekov a zdravotníckych pomôcok, o ich pripravenosti predávať lekárňam a zdravotníckym zariadeniam lieky a zdravotné pomôcky za hotovosť. V súvislosti s týmto problémom STV mapovala dlhy poisťovní za lieky, nedostatok financií v rezorte. Recipientom bola prezentovaná snaha lekárskeho stavu urýchliť prijatie zákona o lekárskom povolání, hroziace protesty lekárov za zvýšenie plátov.

Bol odvysielaný analytický príspevok o počte interrupcií v závislosti na užívaní antikoncepčných preparátov, o zažehnaní priamych plátieb za lieky. K obnaženiu skutočných problémov v rezorte došlo v súvislosti s liečbou prezidenta republiky. S hospitalizáciou R. Schustera súviseli informácie o problematickej úrovni nášho zdravotníctva, ktoré sa podľa správy WHO ocitlo až na 62.mieste v rámci ostatných sledovaných krajín sveta. Daná téma mala iba 6,0% časovej plochy z celkovej tematickej štruktúry sledovaného spravodajstva STV.

Spravodajské príspevky z danej oblasti boli spracované profesionálne.

Zahraničná politika - Zahraničná politika SR bola prezentovaná v súvislosti s integračnými snahami SR do EÚ, s návštevou predsedu čínskeho parlamentu Li Pchenga v SR, návštevou rumunského prezidenta E. Constantinesca, indického vicepremiéra, zavedením víz s Ukrajinou, návštevou rakúskej ministerky zahraničných vecí B.Ferrero-Waldnerovej, stretnutie premiérov Visegrádskej skupiny a v súvislosti s otázkami možného vstupu SR do OECD. Výsledkom zahraničnopolitických aktivít SR bolo i posvätenie cintorína padlým nemeckým vojakom v Bratislave. Časová plocha tejto kategórie predstavovala 4,9% z celkovej časovej plochy domáceho spravodajstva.

Kategórii *Školstvo* v spravodajstve STV patrila 6. pozícia. Priestor dostala prezentácia ťažkej ekonomickej situácie v rezorte, nedostatok ubytovacích kapacít na vysokoškolských internátoch, zhoršujúca sa kvalita bývania na internátoch, finančné problémy základných, cirkevných a nemocničných škôl, koncepcia rozvoja vysokého školstva, prepúšťanie pedagogických i nepedagogických pracovníkov z rezortu, problémy súvisiace s potenciálnym spoplatnením štúdia na vysokých školách, spôsob prijímania uchádzačov na Lekárskej fakulte UK.

Príspevky v kategórii *Samospráva* sa dotýkali informovania o hospodárení mesta Bratislava, o postupe prác na reforme verejnej správy, schválení zákona o VÚC vládou SR, o úsilí SMK a SOP presadiť podpredsedu vlády pre legislatívu Ľ. Fogaša ako záštitu nad reformou verejnej správy. Daná tematika predstavovala iba 0,9% z celkovej časovej plochy domáceho spravodajstva.

Obrana, armáda - STV priniesla obraz reálneho stavu armády vyžadujúceho si značné investície. Poukázala na možné hľadanie zdrojov pre reorganizáciu armády, na prípravu nového zákona o bezpečnosti, na účinnosť novely zákona o civilnej službe, ale i veľmi zlú ekonomickú situáciu v armáde.

Justícia - Predmetom medializácie sa stal predovšetkým postup kárneho senátu NS SR v kauze Štefanko, výhrady predsedu NS SR Š. Harabina voči novele ústavy, zastavenie trestného stíhania G. Krajčího senátom Okresného súdu Bratislava I., realizácia projektu urýchľovania činnosti súdov, príprava návrhu zákona o ombudsmanovi, potvrdenie prokuratúry o zákonnom postupe polície pri predvedení V. Mečiara. Časová plocha danej témy predstavovala 3,1 % plochy domáceho spravodajstva.

Doprava - Kategóriu prezentovali predovšetkým informácie o zvýšení cestovného na železničnej trati Šaľa-Bratislava a späť a o pripravovanej privatizácii SAD. Správy zodpovedného redaktora mali solídnu profesionálnu úroveň. Téma bola venovaná minimálna pozornosť - 0,9% z celkovej tematickej štruktúry.

Životné prostredie - Problematika životného prostredia bola prezentovaná napr. poukazovaním na vznik neriadených, ale i riadených skládok odpadu v nadväznosti na finančné nároky na ich zriaďovanie, organizovanie kampane na ochranu slovenských lesov, rozdeľovanie finančných prostriedkov zo Štátneho fondu životného prostredia, pripomienkové konanie k návrhu zákona o životnom prostredí. STV danej téme venovala 1,4% z celkovej tematickej štruktúry.

Menšiny - Problematika menšín bola prezentovaná predovšetkým v súvislosti s migráciou Rómov a s ňou spojenou problematikou zavádzania vízovej povinnosti voči občanom SR zo strany štátov EÚ. Problémy Rómov v SR zarezovali v súvislosti s publikovaním II. Správy EK proti rasizmu, v ktorej bola Slovenská republika kritizovaná za svoj postoj k rómskej menšine. Informácie o slovenských Rómoch boli prezentované aj v súvislosti s ich pokusmi o získanie politického azylu v Česku. Časová plocha tvorila iba 0,7 % plochy domáceho spravodajstva.

Médiá - Problematika médií bola v Novinách STV prezentovaná predovšetkým pri mapovaní schválenia zákona o vysielaní a retransmisii vládou SR, postupu zákona o vysielaní a retransmisii do 2. čítania v NR SR, kauzy Markíza versus Gamatex, vyjadrenia vedenia STV k návrhu zákona o vysielaní a retransmisii a výsledkom auditu v STV. Mediálna tematika mala časovú plochu 1,6% domáceho spravodajstva.

Katégória *Kultúra* dostala priestor v príspevkoch týkajúcich sa potreby dostavby novej budovy Národného divadla, zničenia steny národnej kultúrnej pamiatky Spišský hrad, storočnice budovy divadla Aréna, úmrtia režiséra J. Mazanca, ocenenia slovenského filmu v zahraničí. STV pripomenula 60. výročie narodenia básnika S. Veigla a konanie filmového festivalu Art film v Trenčianskych Tepliciach. Kultúra predstavovala plochu 2,1%.

Cirkvi - Cirkvi dostali priestor na prezentáciu informáciou o intronizácii metropolitu pravoslávnej cirkvi Nikolaja v Prešove a o sviatku Najsvätejšej trojice. Daná téma mala plochu 0,4% z celkovej plochy domáceho spravodajstva.

Spoločnosť, ľudia - Sociálne problémy boli prezentované poukázaním na chudobu a jej dopady na životnú úroveň určitých skupín obyvateľstva SR, stretnutiami antiglobalistov v Bratislave. Do danej témy sme zaradili príspevky informujúce o udelení ocenenia otca roka, udeľovanie cien najlepším slovenským výrobkom - Slovak gold, odovzdávanie ocenení Spravodlivý medzi národmi a prieskumy verejnej mienky. Sledovaná téma predstavovala 4,2% plochy domáceho spravodajstva.

Mimovládne organizácie -STV poskytla priestor niektorým nadáciám a združeniam, napr. zorganizovaním podujatia pre deti Združením rómskych žien. Prezentovala verejnosti názory Transparency International Slovensko, ktorá kritizovala postup vlády za nie vecne orientovaný stav riešenia problému korupcie. Časová plocha prezentácie danej témy predstavovala 1,8% zo štruktúry domáceho spravodajstva.

Kuriozity - Daná oblasť sa prezentovala stretnutím balónistov v Košiciach, MS vo varení halušiek v Tureckej. Téma predstavovala 0,4% zo štruktúry domáceho spravodajstva.

Televízne noviny TV Markíza

[/graf č.1 /](#)

Najväčší priestor v monitorovanom období dostali správy z domácej politiky, hospodárstva a ekonomiky a bezpečnosti a kriminality. Minimálny priestor vo vysielaní dostali správy, ktoré sa dotýkali menších, dopravy, odborov a cirkví. Ak sa správy takéhoto zamerania vo vysielaní objavili, boli uvedené až v druhej polovici spravodajskej relácie.

Domáca politika - Správy z domácej politickej scény boli uvádzané v prvej polovici spravodajského vydania a tvorili dominantnú skupinu správ v spravodajskej relácii. Frekvencovanými témami tejto oblasti boli vnútrostranícke vzťahy v SDK a problémy jej poslaneckého klubu v súvislosti s odvolaním R. Kováča, vzťahy SDK s SDKU, situácia v

SDĽ a v KDĽH.

Podrobne bolo komentované spojenie SOP a SDSS a možné ďalšie spájanie politických strán. Pozorne bolo sledované napätie vo vnútri koaličného zoskupenia, ale aj vo vnútri SDK. Veľký počet strán, ktoré sa zúčastňujú na vládnutí, spôsobilo rozšírenie informačného priestoru, pretože problémy každej strany zúčastnenej na politickej moci sa premietali aj do vzťahov vo vláde a v koalícii. Mapovanými témami boli zmeny na postoch v KDĽH, situácia v SDĽ a jej vzťah k SDK /problém dvojitého členstva/.

Spravodajcovia podrobne mapovali situáciu pred straníckymi voľbami a komentovali vzhľadom na politickú situáciu možné dôsledky týchto voľieb. Monitorovaný bol audit štátnej správy a výhrady k nemu. Správy o KDĽH boli vygradované najmä správou o nekandidovaní J. Čarnogurského na predsedu strany. TV Markíza dala priestor kandidátom na post predsedu strany.

Horúcou témou domácej politickej scény sa stal problém dôchodkov a licitácie poslancov o jeho výške.

V závere monitorovaného obdobia bol dominantnou témou zdravotný stav R. Schustera a s tým súvisiaci problém presunu kompetencií na vládu a predsedu parlamentu. TV Markíza vyslala svojho spravodajcu do Rakúska, aby mohol okamžite priamo z miesta informovať o zmenách zdravotného stavu R. Schustera.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 26,1% plochy domáceho spravodajstva.

Hospodárstvo - Spravodajstvo z ekonomiky a hospodárstva bolo zamerané najmä na privatizáciu strategických podnikov, privatizačné kauzy z minulosti, správy z poľnohospodárskeho sektora a okrajovo aj na pohyby na slovenských burzách a situáciu v bankovom sektore. Vo väčšine prípadov sa k hospodárskym otázkam vyjadroval I. Mikloš, Ľ. Harach a B. Schmögnerová. Správy z hospodárstva a ekonomiky boli uvádzané najmä v druhej polovici spravodajského vydania.

TV Markíza sa venovala problémom v SPP, pričom možnosť vyjadriť sa dostali obidve strany sporu. Veľký priestor dostali správy z poľnohospodárskeho sektora vzhľadom na sucho a škody, ktoré spôsobilo. Privatizácia podnikov v minulosti a v súčasnosti bola pravidelnou témou spravodajskej relácie. Typickým príkladom bola kauza Kúpeľov Sliač. TV Markíza ďalej informovala o úspešnej privatizácii ST.

Pravidelne boli uverejňované informácie o situácii v bankách, pričom NBS bol poskytnutý priestor vyjadriť sa k problémom v konkrétnych bankách. Široký priestor dostali informácie o skrachovanej firme SUN, pričom bol poskytnutý priestor všetkým zainteresovaným stranám. Hospodárstvo regiónov bolo komentované najmä pri výjazdoch poslancov, napríklad príspevkov, v ktorom J. Volf sľúbil osobnú zainteresovanosť v probléme krachujúcich fabrik v juhovýchodných okresoch.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 17,8% plochy domáceho spravodajstva.

Bezpečnosť, kriminalita - Informácie o trestných činoch a obvineniach osôb patrili k stabilným témam spravodajstva. TV Markíza odvysielala príspevky o každom obvinení z trestného činu politika. Podobne informovala o útokoch na osoby, výbuchoch nástražných systémov, vydieraní cudzincov. Problematika drog bola komentovaná v súvislosti s nájdením drog v aute S. Jányho. Prezentovanou témou tejto oblasti bola aj

kauza I.Lexu, jeho trestné stíhanie a odchod do cudziny.
Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 16,6% plochy domáceho spravodajstva.

Zdravotníctvo - Problémy zdravotníctva boli prezentované najmä vzhľadom na zlý stav rezortu. Komentovaný bol pripravovaný štrajk zdravotníkov, nízke platy v rezorte a situácia okolo možného zavedenia platieb za lieky.

Po hospitalizácii prezidenta R. Schustera bola táto problematika mapovaná z hľadiska celkového stavu rezortu. Kritizovaný bol stav zdravotníckych zariadení a špeciálne nevyhovujúci stav zdravotníckeho zariadenia Ministerstva vnútra SR.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 6,3% plochy domáceho spravodajstva.

Školstvo - Spravodajské príspevky venované tejto téme boli zamerané najmä na podfinancovanie rezortu školstva. Minister Ftáčnik dostal možnosť vyjadriť sa ku všetkým dôležitým otázkam týkajúcich sa jeho rezortu.

Komentovaná bola rozostavanosť škôl a nedostatok financií na ich dostavbu, ďalej kauzy súkromnej strednej školy a cirkevnej školy v Bratislave, nový systém prijímacích pohovorov na Lekársku fakultu UK. Komentovaná bola aj situácia na východe Slovenska v školách s rómskymi deťmi.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 4,3% plochy domáceho spravodajstva.

Mimovládne organizácie - Veľký priestor v spravodajstve dostala správa o ceste a manifestácii združenia VLK bojujúceho za záchranu lesov. TV Markíza ďalej informovala o správe Amnesty International, o vydavateľských aktivitách Matice slovenskej. Pravidelne dostávala priestor Nadácia Markíza. Z monitoringu vyplynulo, že Nadácia Markíza dostala neprimeraný časový priestor na prezentáciu svojich aktivít v porovnaní s činnosťou a aktivitami ostatných mimovládnych organizácií vyvíjajúcich činnosť v SR. Z 10 príspevkov 4 informovali priamo o jej aktivitách. Vzhľadom na personálnu prepojenosť Nadácie Markíza a TV Markíza dochádza prezentáciou aktivít uvedenej nadácie k pozitívnej propagácii daného média, dokonca v hlavnej spravodajskej relácii. Takúto prezentáciu treba považovať za neetickú, pretože jej realizáciou sa stiera rozdiel medzi informáciou a propagáciou.

Téma bola zaradovaná do druhej časti spravodajského vydania.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 3,5% plochy domáceho spravodajstva.

Kultúra - TV Markíza priniesla spravodajské informácie z divadla a filmu. Informovala o výročí divadla Astorka, o filmovom festivale Art Film Trenčianske Teplice, o loveckej výstave trofejí v Nitre, o výstave v Galérii Michalský dvor. Táto téma nepatrila k dominantám spravodajstva a bola zaradovaná na záver spravodajského vydania.

Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 2,9% plochy domáceho spravodajstva.

Zahraničná politika - Táto téma bola prezentovaná najmä v súvislosti so snahami SR o členstvo v OECD. Priestor v relácii dostala prezentácia SR na EXPO 2000 v Hannoveri, zahraničná návšteva rumunskej a čínskej delegácie a zavedenie víz s Ukrajinou. Zahraničná politika nepatrí k často prezentovaným témam v TV Markíza a v spravodajských vydaniach býva zaradená v závere prvej časti vydania. Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 2,8% plochy domáceho spravodajstva.

Životné prostredie - Príspevky o tejto téme sa dotýkali ochrany zvierat - ničenie vajec dravcov, nedovolené skládky odpadu, ktoré ohrozujú kvalitu vody, výskyt zvláštneho druhu hmyzu v stenách tehlového domu a nálety škodcov spôsobené suchom. Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 2,8% plochy domáceho spravodajstva.

Obrana, armáda - V spravodajských príspevkoch bol prezentovaný neuspokojivý stav armády hlavne v súvislosti s budúcim začlenením SR do NATO. Neuspokojivý stav bol konštatovaný hlavne v letectve, aj v súvislosti s haváriou lietadla. Minister Kanis upozorňoval na nutné zvýšenie výdavkov na armádu, pretože obranyschopnosť armády prudko poklesla. Pozitívnu správou bolo odovzdanie nových bytov pre profesionálnych vojakov. Celková plocha venovaná tejto téme predstavovala 2,6% plochy domáceho spravodajstva.

Médiá, justícia, samospráva - Správy z týchto oblastí nepatrili k podstatným v tematickej štruktúre spravodajstva TV Markíza. Správy z médií informovali o kauze Gamatex vs. Markíza, v oblasti justície boli komentované návrhy J. Čarnogurského k zmenám v právnom poriadku, informácie o kauze Štefanko. Samospráva dostala priestor v súvislosti s vyjadreniami ZMOS-u k novému územnosprávnemu členeniu a k rozhodnutiu košickej samosprávy o predaji lesov.

Menšiny, kuriozity, spoločnosť, ľudia, doprava, cirkvi, odbory - Príspevky týchto kategórií mali minimálne zastúpenie v spravodajskej relácii. Z menšín bolo zastúpené rómske etnikum. V téme dopravy bol rozbieraný najmä problém mestskej dopravy v Bratislave a možných príspevkov zamestnávateľov. Príspevok o cirkvi informoval o intronizácii metropolitu pravoslávnej cirkvi v Prešove.

Hlavné správy TV LUNA

[/graf č.1 /](#)

Príspevky domáceho spravodajstva hlavnej spravodajskej relácie zohľadňovali hlavné oblasti spoločenského života. Najviac priestoru z hľadiska tematického začlenenia spravodajských príspevkov venovala TV Luna v monitorovanom období informáciám z *domácej politiky*. Tieto príspevky boli takmer vždy aj obsahom headlinov /celkom 27-krát/ a boli tiež príspevkami, ktoré otvárali spravodajstvo /celkom 24-krát/. Vzhľadom na

hospitalizáciu prezidenta Schustera dominovali v druhej polovici monitorovaného obdobia informácie o jeho zdravotnom stave. Od 18.6. boli tieto informácie dennou súčasťou spravodajskej relácie a od 22.6. aj obsahom headlinov. Príspevky tejto skupiny vytvorili najdominantnejšiu tému daného obdobia a takmer pravidelne otvárali spravodajstvo. Druhou skupinou príspevkov z hľadiska rozsahu i frekvencie boli príspevky prinášajúce informácie z diania v parlamente. Najväčšie zastúpenie z nich mala problematika nevyjasnenosti vzťahov v poslaneckom klube SDK, diskusia okolo zvyšovania dôchodkov, postoje strán k prerokovávaným problémom.

Ostatné príspevky v kategórii domáce spravodajstvo mali rozsah jedného, maximálne dvoch príspevkov a zodpovedali aktuálnemu daniu na domácej politickej scéne. Celkovo predstavovala kategória domáca politika priestor 2 h 11 min 6 sek., čo je 35,9% rozsahu domáceho spravodajstva /graf č. 1 Príloha č.3/.

Druhou najrozsiahlejšou kategóriou domáceho spravodajstva bola kategória *Hospodárstvo*. V rámci nej mali rozsahom i frekvenciou najväčšie zastúpenie príspevky s tematikou poľnohospodárstva /problémy súvisiace so suchom/ a personálnych problémov SPP. Predmetom záujmu boli tiež výsledky kontroly NKÚ v Správe štátnych hmotných rezerv a bankový sektor. Plocha príspevkov danej kategórie predstavovala 22,5%.

8,9% celkového časového priestoru domáceho spravodajstva predstavovala kategória *Spoločnosť, ľudia*. Do tejto kategórie boli zaradené príspevky, ktoré prezentovali aktuálne špecifické problémy a udalosti /horúčavy, zemetrasenie, strach detí z vysvedčenia, pamätné dni a pod./ a príspevky informujúce o rôznych zábavných podujatiach, oslavách. Príspevky tejto kategórie boli zaradované v závere domáceho spravodajstva, tak ako aj príspevky z kategórie *Kultúra* - Skupina týchto príspevkov mapovala oblasť filmu, divadla, výstavy a ich celkový časový rozsah predstavoval 4% plochy domáceho spravodajstva.

Príspevkom kategórie *Bezpečnosť, kriminalita* bolo z hľadiska časového rozsahu venovaných 5,8% priestoru domáceho spravodajstva. Okrem informácií z vyšetrovania niektorých bývalých politických predstaviteľov /Lexa, Gavorník, Mečiar/ prinášali príspevky tejto kategórie informácie o násilných trestných činoch /6 príspevkov/, o prípadoch pašovania a prechovávaní drog /prípád Saša Jány/, kriminálnych činoch ekonomického charakteru a o činnosti PZ. Príspevky danej kategórie spravodajstvo neotvárali, boli zaradované neskôr a v headline sa objavili len 2-krát.

Až za kategóriami predstavujúcimi súhrn informácií z oblasti kriminality a zábavy nasledovali v tematickej štruktúre spravodajstva Luny v sledovanom období správy z oblasti *zahraničnej politiky* SR. Napĺňanie tejto kategórie zvlášť závisí od aktuálnej situácie. V danom období to boli predovšetkým snahy SR o vstup do OECD, návšteva generálneho riaditeľa direktoriátu pre rozširovanie EÚ E.Landaburu v Bratislave, návšteva predsedu čínskeho parlamentu, stretnutie podpredsedu vlády Hamžika s francúzskym vyslancom EK v SR W.Rochelom. Ďalšie zahraničné návštevy v SR, ako napr. návšteva rakúskej ministerky zahraničných vecí 6.6., írskej vicepremiérky 7.6., rokovanie premiérov Visegrádskej štvorky 9.6. v Štířine pri Prahe, spravodajstvo Luny nepokrylo.

Katégoria *Školstvo* pokrývala plochu 4,3 %, pričom informácie z tejto oblasti boli pomerne rôznorodé - poplatky za vysokoškolské štúdium, problém financovania cirkevných škôl, Projekt 2000, nespokojnosť učiteľov. Z hľadiska profesionálnej žurnalistiky považujeme v danom období príspevky tejto tematickej oblasti za najlepšie spracované

Príspevky pod kategóriou *Médiá* okrem toho, že informovali predovšetkým o finančných problémoch STV, predstavovali v 3 prípadoch aj vlastnú prezentáciu média - informácia o novej programovej štruktúre Luny, o rozšírení vysielania prostredníctvom terestriálneho vysielateľa a členstve Luny v ANRTS.

Zdravotníctvo - Príspevky tejto kategórie zodpovedali aktuálnemu dňaniu v oblasti zdravotníctva /protesty lekárnikov, lekárov/ a mapovali niektoré čiastkové problémy tohto rezortu /problematický nákup cytostatík, cenový výber v stomatológii/. Informáciu, ktorá sa objavila v niektorých iných médiách a podľa ktorej úroveň slovenského zdravotníctva zodpovedá podľa hodnotenia WHO 62.miestu v rámci ostatných krajín sveta, spravodajstvo Luny neprineslo, tak ako ani žiadny príspevok analyzujúci celkový stav a úroveň zdravotníctva u nás.

Mimovládne organizácie - O činnosti mimovládnych organizácií informovali v sledovanom období 3 príspevky - protest Amnesty International voči návšteve predsedu čínskeho parlamentu v SR, kritika Transparency International smerom k vláde a informácia o festivale dokumentárneho filmu Jeden svet, ktorý organizovala organizácia Človek v ohrození.

Obrana, armáda - V danom období rezonovala v médiách informácia o výsledkoch Garrettovej štúdie o stave Armády SR. Aj v spravodajstve Luny sa väčšina príspevkov v kategórii Obrana, armáda týkala tejto informácie.

Zastúpenie príspevkov kategórie *Justícia* predstavovalo plochu 1%, príspevky ostatných kategórií - *Samospráva, Odbory, Životné prostredie, Nehody a nešťastia* boli zastúpené po 1 príspevku a v rámci časového priestoru domáceho spravodajstva tak predstavovali plochu menšiu ako 1%.

Čo chýbalo v tematickej štruktúre Luny v sledovanom období

Predovšetkým to boli informácie o národnostných menšinách a nulové bolo aj zastúpenie príspevkov informujúcich o činnosti cirkví. Nebola pokrytá napríklad ani taká udalosť, akou bola dňa 4.6. slávnostná intronizácia prešovského patriarchu za hlavu pravoslávnej cirkvi v Čechách a na Slovensku a ktorej sa zúčastnil aj prezident Schuster.

Minimálnu pozornosť venovala Luna sociálnej problematike. O nezamestnanosti informovali celkovo 3 príspevky - nezamestnanosť absolventov, nezamestnanosť v Košickom kraji a 27 sekundová čítaná správa o návrhu zákona o nezamestnanosti. Podiel príspevkov miestneho či regionálneho významu bol nízky. Priamo na problematiku regiónu sa viazali len 3 príspevky, všetky sa týkali Košíc.

Komparácia

[/graf č.1/](#)

Sledované televízne stanice v rámci tematického začlenenia spravodajských príspevkov do *domácej politiky* venovali dominantný priestor od 2. polovice mesiaca zdravotnému stavu R. Schustera, ktorého spôsob liečby a následné komplikácie obnažili skutočné problémy v rezorte zdravotníctva.

Výrazne sledovanými problémami v rámci tematickej štruktúry domáca politika vo všetkých troch monitorovaných televíznych staniciach boli aktuálne problémy v SDK, súvisiace s tlakom predovšetkým DS a KDĽ na identifikáciu SDKÚ, ktorú zasa odmietal jej predseda M. Dzurinda. STV mapovala napätie v KDĽ i SDE, ktoré súviselo s obsadením postov predsedov týchto strán. SDE bola prezentovaná aj v súvislosti s rokovaniami s HZDS. Významnú súčasť prezentácie domácej politiky tvorili v sledovaných televíznych staniciach informácie o dianí v parlamente. V STV tvorili tretiu skupinu príspevkov, v TV Luna druhú skupinu príspevkov. STV a TV Markíza prezentovali výrazne negatívne informácie o "deprimácii z morálky" zákonodarného zboru. Prezentácia opozície súvisela v STV a TV Markíza s protestným mítingom HZDS. TV Luna o tomto protestnom zhromaždení neprinesla žiadnu informáciu. Najviac informácií z danej oblasti z hľadiska rozsahu i frekvencie bolo prezentovaných v TV Luna (35,9%), nasledovala STV (33,4%), najmenej ich bolo v TV Markíza (26,1%).

Oblasť *hospodárstva* patrila v STV, TV Markíza a TV Luna na 2. pozíciu v ploche, počte a frekvencii spravodajských príspevkov. Najväčšie zastúpenie mala daná oblasť v STV (23,6%), nasledovala TV Luna s 22,5%. TV Markíza mala v porovnaní s STV a TV Luna najmenší priestor na prezentáciu informácií z danej oblasti. Vo všetkých televíznych staniciach - STV, TV Markíza a TV Luna - mali dominantný priestor informácie o mimoriadnych problémoch rezortu poľnohospodárstva, ktoré súviseli s dlhotrvajúcim suchom, hroziacou neúrodou a spôsobmi riešenia tohto závažného problému. Všetky tri monitorované televízie venovali značný priestor privatizácii, v STV išlo predovšetkým o privatizáciu energetických rozvodov, ST, Transpetrolu a SAD. Ďalšiu skupinu príspevkov v sledovanej kategórii v STV tvorili informácie o problémoch bankového sektora, podnikovej sféry a tretiu príspevky prezentujúce informácie o problémoch v SPP v súvislosti s výsledkami auditu v tomto podniku. V TV Luna boli predmetom záujmu výsledky kontroly NKÚ v Správe štátnych hmotných rezerv a bankový sektor. Iba STV a TV Markíza sa venovali v príspevkoch možnému výskytu geneticky modifikovaných organizmov na našom trhu. Aktuálnej problematike vzniku medzinárodných obchodných reťazcov sa venovali všetky monitorované televízne stanice.

Problém nezamestnanosti a sociálna oblasť nedostali vo všeobecnosti adekvátny priestor ani v jednej televízii (cca 2-3 príspevky). Danému problému ako jednému z fenoménov chudoby sa venovala v solídnom analytickom príspevku na väčšej časovej ploche iba STV.

Tretia pozícia patrí v STV a TV Markíza kategórii *bezpečnosť, kriminalita*. V TV Luna je na tretej pozícii v prezentácii oblasť *spoločnosť, ľudia*. Bezpečnosť a kriminalita v TV Luna predstavuje plochu 5,8%, čo je najnižšie zastúpenie, kým v STV 7,1% a v TV Markíza až 16,6 %, čo predstavuje najvyššie zastúpenie spomedzi monitorovaných

staníc.

Všetky sledované televízie prinášali informácie o vyšetrovaní politických káz, násilných trestných činoch, ekonomickej kriminalite, o prípadoch pašovania a prechovávaní drog. V STV a TV Luna príspevky daného charakteru neotvárali spravodajstvo, boli zaradované neskôr, v STV na posledné pozície. V STV sa nevyskytli ani v headlinoch, v TV Luna sa vyskytli 2-krát. Naopak, TV Markíza nimi častejšie otvárala spravodajstvo a vyskytovali sa aj v headlinoch.

Kategória *zdravotníctvo* v STV (6,0%) a TV Markíza (6,3%) podielom prezentácie obsadila 4.pozíciu, v TV Luna (3,1%) až 9. pozíciu. Prezentácia danej témy bola v TV Luna neprimerane nízka vzhľadom na celospoločenskú závažnosť problémov v rezorte, ktoré sa dotýkajú takmer každého občana. STV najväčší priestor venovala problému hrozby distribútorov liekov predávať lekárňam a zdravotníckym zariadeniam lieky a zdravotné pomôcky za hotovosť. V súvislosti s týmto problémom STV mapovala dlhy poisťovní za lieky, nedostatok financií v rezorte. Predmetom záujmu STV bola prezentácia snahy lekárskeho stavu urýchliť prijatie zákona o lekárskom povolání a hroziace protesty lekárov za zvýšenie platov. S hospitalizáciou R. Schustera súviseli informácie o problematickej úrovni nášho zdravotníctva. Takmer rovnakú pozornosť problémom rezortu venovala aj TV Markíza. TV Luna mapovala čiastkové problémy rezortu - problematický nákup cytostatík, ceny v stomatológii. Informáciu, o ktorej sa zmienila aj STV aj TV Markíza - hodnotenie úrovne slovenského zdravotníctva WHO - TV Luna nepriniesla.

Správy z oblasti *zahraničnej politiky* v STV, TV Luna a TV Markíza obsadili v rámci poskytnutého priestoru 5. pozíciu. V STV daná oblasť tvorila 4,9%, v TV Luna 4,5%. Podiel danej oblasti v TV Markíza predstavoval 2,8%, čo znamená, že danej téme sa TV Markíza venovala len okrajovo. V porovnaní s TV Luna a TV Markíza najkomplexnejšie danú oblasť informačne pokryla STV. Aktuálne mapovala integračné úsilie SR, snahu SR o vstup do OECD, návštevy zahraničných hostí - návštevu predsedu parlamentu ČLR, indického vicepremiéra, rumunského prezidenta, stretnutie premiérov Visegrádskej štvorky, atď. TV Luna informačne nepokryla návštevu rakúskej ministerky zahraničných vecí, írskej vicepremiérky, ale ani rokovanie premiérov Visegrádskej skupiny v Štírlíně pri Prahe. TV Markíza informovala len o niektorých zahraničnopolitických aktivitách SR (zahraničné návštevy v SR, kritika vyslania M. Kováča ml. na veľvyslanectvo Indickej republiky.)

Vyrovnaná bola prezentácia informácií z oblasti *školy*. V TV Markíza daná téma predstavovala 5. pozíciu s podielom 4,3%, v STV 6.pozíciu s podielom 4,5% a v TV Luna 7.pozíciu s podielom 4,3%. V STV boli prezentované predovšetkým ekonomické problémy rezortu a problémy súvisiace s potenciálnym spoplatnením štúdia na vysokých školách. TV Markíza najväčší priestor venovala problematike základných a cirkevných škôl

Špecifický charakter malo spravodajstvo TV Luna v kategórii *spoločnosť, ľudia* v porovnaní s STV a TV Markíza. Jej percentuálny podiel v TV Luna predstavoval 8,9%, kým v spravodajstve STV predstavoval 4,2% a v Televíznych novinách TV Markízy iba

1,2%. V danej kategórii TV Luna poskytla najväčší priestor informáciám určeným verejnosti, ktoré nemali politický charakter, prezentovali aktuálne špecifické problémy a udalosti (horúčavy, strach detí z vysvedčenia, zemetrasenie na Slovensku, problémy turistov spôsobené nekorektnosťou CK, pamätné dni atď.) STV a TV Markíza informovali o stretnutí antiglobalistov v Bratislave, o odovzdávaní ocenení Spravodlivý medzi národmi, prieskumoch verejnej mienky, atď.

Problematike *menšín* sa sledované televízie nevenovali komplexnejšie. STV a TV Markíza informovali iba o rómskej menšine, a to predovšetkým v súvislosti s jej aktivitami o získanie azylu v zahraničí.

Oblasť *justície* mala najväčší podiel v STV (3,1%), v TV Markíza bol jej podiel 2,2%, najmenej sa problémom danej oblasti venovala TV Luna, kde jej podiel predstavoval iba 1%.

Problémy z oblasti *obrany a armády* mali najväčší priestor v TV Luna (3,3%), nasledovala TV Markíza (2,6%). STV poskytla prezentácii informácií z danej oblasti najmenší priestor (2,3%) v porovnaní s ostatnými monitorovanými televíznymi stanicami.

TV Luna priniesla najviac informácií z oblasti *kultúry* (4%). Viac informácií ako STV (2,1%) priniesla z danej oblasti TV Markíza (2,9%).

Médiá mali najväčší priestor v TV Luna (3,6%), v TV Markíza dostali priestor na ploche 2,3%, v STV iba 1,6%. Problematike *životného prostredia* sa vo väčšej miere venovali TV Markíza (2,8%), STV (1,4%) a TV Luna iba 0,5%.

Mimovládne organizácie boli prezentované v STV a TV Luna pluralitne, v TV Markíza došlo k nevyváženej selekcii aktivít mimovládnych aktivít v prospech Nadácie Markíza.

Ostatné témy - *doprava, odbory, samospráva, cirkev* mali vo všetkých monitorovaných televíznych staniach zanedbateľný priestor (pod 1% podielu).

TV Luna vôbec nevenovala priestor cirkvám a menšinám, na rozdiel od STV a TV Markíza.

S ú h r n:

U všetkých troch televízií domáce spravodajstvo predstavovalo viac ako polovicu z celkovej časovej plochy celého spravodajstva. Príspevky domáceho spravodajstva boli odrazom spoločensko-politického diania. Prvé pozície patrili v STV i TV Luna správam z politicko-hospodárskeho života našej krajiny, v TV Markíza to boli aj správy z oblasti kriminality. Dominovali správy o činnosti vlády, o napätí v koalícii. Po hospitalizácii a následnom zhoršení zdravotného stavu prezidenta R.Schustera dominovali (frekvencia, časová plocha) správy o zdravotnom stave hlavy štátu.

Médiom, dominujúcim v oblasti poskytnutia priestoru informáciám z hospodárstva, zahraničnej politiky, školstva a justície sa stala STV.

Dominancia v oblasti bezpečnosť, kriminalita, životné prostredie, zdravotníctvo, patrila v monitorovanom období TV Markíza.

TV Luna bola dominantná v podiele informácií z domácej politiky, kultúry, médií a obrany.

2. Priestor venovaný zástupcom politicky relevantných subjektov

Noviny STV

Z monitoringu vyplynulo, že dominantnou kategóriou v spravodajstve STV bola vláda, ktorá bola prezentovaná na časovej ploche 39% /[graf č.3b](#)/. Jej predstavitelia sa vyjadrovali k aktuálnym problémom, o ktorých vláda rokovala a o problémoch spadajúcich do kompetencie jednotlivých rezortov - išlo o rezorty hospodárstva, zdravotníctva, armády, školstva, zahraničných vecí a životného prostredia. Druhú pozíciu obsadila kategória koalícia, ktorej časová plocha predstavovala 37%.

Z politických strán najväčšia časová plocha patrila SDK (32%), druhá pozícia patrila SĎL (22%), tretia HZDS (17%). Na štvrtej pozícii bolo SMK (8%), nasledovala SOP (6%), KDĽ (6%), SNS (4%), Smer (4%), SDKÚ (1%) - [graf č.4](#). Politické strany koalície boli prezentované v súvislosti s aktuálnym politickým dňom v Slovenskej republike, predovšetkým však v súvislosti s nezhodami v koalícii (SDK, KDĽ, SĎL). Veľký priestor STV venovala nezhodám v poslaneckom klube SDK. SĎL bola prezentovaná v súvislosti s rokovaniami s HZDS a s nezhodami J. Migaša a M. Ftáčnika, ktorí boli kandidátmi na post predsedu SĎL. Významnú pozíciu mala SMK, ktorej predstavitelia sa kriticky vyjadrovali predovšetkým k počínaniu ministra hospodárstva v súvislosti s možnými personálnymi zmenami v SPP po zrealizovanom audite.

Ani štvrtinu priestoru venovaného politickým stranám nepredstavoval priestor venovaný opozícii (HZDS 17%), SNS (4%).

Uvedené percentuálne zastúpenie opozičných strán dokumentuje, že informácií o ich činnosti bolo málo a že zástupcovia opozície dostávali menej priestoru a príležitostí vyjadriť sa k najaktuálnejším problémom nášho politicko-spoločenského života. Opozícia bola prezentovaná v súvislosti s protestom HZDS a jeho sympatizantov, ktorí vyjadrovali nesúhlas s činnosťou súčasnej vlády, s informáciou o zostavení tieňového kabinetu HZDS. V súvislosti s prerokovávaním Správy o činnosti SIS v parlamente, predstavitelia HZDS sa vyslovili, že sú sledovaní SIS. STV dala priestor na vyjadrenie nespokojnosti opozície s organizáciou a postupom liečby prezidenta SR. Priebežne venovala pozornosť i petičnej akcii HZDS za vypísanie referenda o predčasných voľbách. Mapovala rokovanie HZDS so SĎL o návrhu novely zákona o združovaní v politických stranách. K privatizácii tzv. strategických podnikov sa za HZDS vyjadril S. Kozlík. Výpovedná a informačná hodnota jeho prezentácie bola diskutabilná, neodborne zostrihaná. Predstavitelia SNS boli prezentovaní i v súvislosti s potenciálnym podaním žaloby na premiéra M. Dzurindu za poskytnutie vzdušného priestoru SR pre lietadlá NATO pri bombardovaní JZR. SNS dostala priestor na vyjadrenie svojich výhrad voči novele ústavy i voči firmám, ktorých manažment ich vedie ku krachu. STV sa zaujímala i o miesto pobytu poslanca za HZDS I. Lexu.

Z mimoparlamentných strán boli v Novinách STV prezentované len strany Smer (4%) a SDKÚ (1%). Smer bol prezentovaný v súvislosti s rokovaním R. Fica a M. Dzurindu o novele zákona č. 92/1991 Zb. o veľkej privatizácii, kde Smer navrhuje posilnenie vplyvu parlamentu pri privatizácii. SDKÚ bola prezentovaná prevažne vo forme zmienok redaktorov v súvislosti s tlakom niektorých materských strán SDK na identifikáciu SDKÚ.

Prezentácia prezidenta R. Schustera mala časovú plochu 11%.

Rozsah prezentácie prezidenta bol v sledovanom období podmienený aktuálnou situáciou, ktorá súvisela s jeho ochorením ohrozujúcim život. Vzhľadom na závažné ochorenie prezidenta SR, ktoré sa významným spôsobom prejavilo v Novinách STV, bol preskúmaný podiel prezentácie jednotlivých politických subjektov pred hospitalizáciou R. Schustera, tzn. do 15.6.2000. Do daného obdobia dominujúcimi subjektami boli vláda a koalíčné strany, ktorých prezentácia predstavovala 43%, opozícia mala časovú plochu 10%, prezident 4%, mimoparlamentné strany nedostali v danom období žiadny priestor na prezentáciu svojich názorov /graf č.3a/. Po hospitalizácii R. Schustera, tzn. od 15.6.2000, došlo k nárastu prezentácie R. Schustera z časovej plochy 4%, až na 11% z celkovej časovej plochy venovanej sledovaným kategóriám.

Do 15.6.2000 bol R. Schuster prezentovaný v súvislosti s jeho rokovaním s M. Dzurindom, prijatím predstaviteľov MS a dňom otvorených dverí v Grassalkovičovom paláci, pri príležitosti 1. výročia jeho inaugurácie do úradu.

Počnúc prezidentovou hospitalizáciou súvisiacou s jeho vážnym zdravotným stavom sa plocha a frekvencia prezentácie hlavy štátu výrazne zvýšila. Prvá správa o jeho zdravotnom stave bola odvysielaná 15.6.2000 až na 6. pozíciu. Ďalšie správy o prezidentovom zdravotnom stave boli odvysielané v nasledovnom poradí: 16.6.2000 správa č. 13, 17.6.2000 správa č. 10, 19.6.2000 správa č. 1-2, 20.6.2000 správa č. 1, 22.6.2000 správa č. 1, 23.6.2000 správa č. 2, 24.6.2000 správa č. 1, 25.6.2000 správa č. 1 - 2, 26.6.2000 správa č. 1-6, 27.6.2000 správa č. 1-3, 28.6.2000 správa č. 1-3, 29.6.2000 správa č. 1-2, 30.6.2000 správa č. 1-4.

Dňa 18.6.2000 a 21.6.2000 nebola odvysielaná ani jedna správa o zdravotnom stave prezidenta. Po náhlom zhoršení zdravotného stavu R. Schustera, až do štádia kritického stavu boli správy o ňom na prvých pozíciách a na nadpriemernej časovej ploche oscilujúcej medzi 2-6 minútami. STV netradične zaradila do Novín STV i avízo relácie o 5 minút 12 venovanej okolnostiam liečby R. Schustera. Slovenská televízia zaujala v kritických fázach vývoja zdravotného stavu prezidenta kritický postoj k šéfovi rezortu zdravotníctva a všeobecne i k problémom súvisiacich s daným rezortom. Po prevoze R. Schustera do Innsbrucku, vyslala STV do miesta jeho nemocničného ošetrovania osobitné korešpondentky (Ľ.Jarošíková a J. Ďuriačová), ktoré prezentovali a pripravovali nesprostredkované informácie o jeho zdravotnom stave. Na rozdiel od SRo, ako verejnoprávneho vysielateľa, STV až do kritického vývoja zdravotného stavu prezidenta, nepriniesla informácie o jeho hospitalizácii na prvých pozíciách.

Sumarizácia časovej plochy, na ktorej boli prezentované osobnosti politického života v SR dokumentuje, že najprezentovanejšou osobnosťou v Novinách STV bol jednoznačne M.Dzurinda (13,40 min.) Na druhej pozícii so značnou časovou stratou bol prezident R. Schuster (9,19 min.), tretia pozícia patrila podpredsedovi vlády I.Miklošovi s časovou

plochou 3,34 min. Ďalšie pozície patrili E. Harachovi (3,32 min.), T.Šagátovi (3,16 min.) , J. Migašovi (3,05 min.), J. Čarnogurskému (2,50 min.), P.Koncošovi (2,25 min.), B.Bugárovi (2,04 min.), P.Hrušovskému (1,39 min.) , M. Ištvánovi (1,39 min.), B. Schmögnerovej B. (1,31 min.) P.Hamžíkovi (1,31 min.), L.Pittner (1,25 min.) a V. Mečiar (1,17 min.).

"Rebriček" osobností vyplynul z prezentácie jednotlivých politických subjektov. Do prvej 15 rebrička sa dostal jediný opozičný politik - V. Mečiar, čo súviselo predovšetkým s jeho prezentáciou na protestnom zhromaždení usporiadanom HZDS, kde hnutie a jeho sympatizanti prejavili nespokojnosť s činnosťou súčasnej vlády. Poradie prvých 15 politikov v Novinách STV v sledovanom období prináša [graf č.5](#) a [tabuľka](#) č.1.

Televízne noviny TV Markíza

Najväčší priestor v danom období venovala TV Markíza vláde (37%) a koalícii (35%), nasledovali opozičné strany (16%) a prezident (10%). Minimálny priestor bol venovaný mimoparlamentným stranám /[graf č.3b](#)/.

Vláda, najmä prostredníctvom M. Dzurindu, dostávala priestor vyjadriť sa ku každému závažnému politickému problému, ktorý sa jej priamo alebo nepriamo dotýkal. Ostatní predstavitelia vlády komentovali situáciu vo svojich rezortoch. Vo vládnej koalícii boli diskutované problémy vzťahov koaličných strán pred hlasovaním o zákonoch a problém dvojitého členstva. Priestor bol poskytnutý stranám zainteresovaným v probléme.

V závere mesiaca vzhľadom na situáciu okolo zdravotného stavu prezidenta R. Schustera sa správy o jeho stave dostali vždy na úvod spravodajskej relácie a jeho podiel v kategórii sa zvýšil na 10%. Priestor venovaný prezidentovi do jeho hospitalizácie predstavoval 6% /[graf č.3a](#)/.

Z politických strán dostala najväčší priestor SDK (22%), potom HZDS (20%), SDL (12%), SOP (11%), KDĽ (8%), SMK (7%) a SMER (6%) - [graf č.4](#) . Strany boli prezentované najmä v súvislosti s vnútrostraníckymi vzťahmi v SDK a napätím medzi materskými stranami a jej jednotlivými predstaviteľmi. Strany SOP a SDSS v súvislosti s ich vzájomným spojením. SDL reagovala na etablovanie sa SDKU na politickej scéne. Informácie o opozícii sa viazali najmä na dôsledky jej vládnutia z minulosti, kauzy Lexa, ďalej dôsledky zásahu v Mečiarovej vile, protestný míting opozície pred úradom vlády, komentovanie situácie v parlamente a vytvorenie tieňovej vlády. Opozícia dostávala zriedkavo priestor vyjadriť sa k politickým vnútrostraníckym problémom v SDK a v koalícii, a ak áno, tak zväčša menší ako koalícia. Negatívna prezentácia opozície sa dotýkala hlavne prípadu I. Lexu a jeho odchodu do zahraničia.

SNS bola v monitorovanom období prezentovaná najmä v súvislosti s výhradami SNS k zaradeniu M. Kováča ml. do zastupiteľského úradu v Indii a vyhláseniami A. Malíkovej k útoku NATO v Juhoslávii a k postoju vlády a M. Dzurindu k útoku.

HZDS dostalo veľký priestor vyjadriť sa k problémom parlamentu a vlády v príspevku - rozhovore moderátorky s T. Cabajom a Bugárom. V. Mečiar dostal priestor najmä pri svojom podaní proti zásahu v Elektre. M. Maxon predstavil tieňový kabinet HZDS. TV Markíza informovala o mítingu HZDS v Bratislave, pričom možnosť vyjadriť sa dostali priaznivci HZDS.

Vo väčšine správ bola opozícia iba spomenutá, teda správa nebola venovaná téme

opozícia. Opozícia sa na obrazovke objavovala najmä vo forme vyslovenia mena, prípadne fotografie osoby alebo loga strany umiestnenej v obraze. Opozícia nedostávala priestor vyjadriť sa k vnútropolitickým problémom jednotlivých strán vládnej koalície. Priestor venovaný opozícii predstavoval menej ako jednu štvrtinu z priestoru venovanému koalícii.

Z mimoparlamentných strán bola prezentovaná najmä strana SMER (6%). Z ostatných mimoparlamentných strán to bola strana SDKU (4%), SDS I. Mjartana v súvislosti s jej možným spojením s SOP. UZPR bola spomenutá v súvislosti s jej spojením s SDKU. Ostatné strany boli iba spomenuté pri percentuálnych zastúpeniach politických strán v prieskumoch verejnej mienky.

Najväčší priestor z politických osobností dostal M. Dzurinda. ([graf č.5](#)). M. Dzurinda dostal priestor na vyjadrenie sa takmer ku každej vnútro politickej otázke. Druhou najprezentovanejšou osobnosťou bol R.Schuster. Tretí I. Mikloš dostával priestor vyjadriť sa najmä v príspevkoch o hospodárstve, financiách a privatizácii. Priestor, ktorý bol venovaný I. Šagátovi súvisel najmä s hospitalizáciou prezidenta R. Schustera, keď sa vyjadroval k nedostatkom pri liečení prezidenta, ale aj k celkovému stavu zdravotníctva. M. Ftáčnik dostal priestor najmä v súvislosti so záverom školského roku a problémami na školách, pričom často dostával možnosť formou rozhovoru vyjadriť sa osobne k problémom v jeho rezorte. B. Schmögnerová dostala priestor vyjadriť sa v príspevkoch týkajúcich sa hospodárskej a finančnej oblasti a jej rezortu. Ľ. Harach dostal priestor na vyjadrenie sa k hospodárskym otázkam, k zmenách na postoch SE, k privatizácii ST ale aj k situácii v DU. P.Hamžík bol prezentovaný najmä v súvislosti so spájaním strán SOP a SDSS. V. Mečiar dostal priestor najmä pri jeho vyjadreniach v súvislosti so zásahom v penzióne Elektra a k odovzdaniu referendových hárkov.

Veľký priestor vzhľadom na svoje postavenie v politickom spektre dostal R. Fico (03.04 min), napríklad v príspevku, v ktorom kritizoval nedostatočnú valorizáciu dôchodkov a predstavoval svoje riešenie rómskeho problému.

Hlavné správy TV Luna

Najväčší priestor v rámci domáceho spravodajstva dostali v sledovanom období predstavitelia koalície /45%/, nasledovala vláda /32%/, prezident /11%/, opozícia /10%/ a napokon mimoparlamentné strany /2%/ - [graf č.3b](#). Veľký časový priestor venovaný koalíčným stranám má súvislosť s veľkosťou priestoru, aký Luna venovala téme klubu SDK. Logické sa preto v tejto súvislosti javí aj najvyššie percentuálne zastúpenie SDK /20%/ v rámci politických strán /[graf č.4](#)/. Priestor venovaný ostatným koalíčným stranám predstavoval u SDE 13%, KDH 13%, SOP 12%, DS 10%, SMK 5%, SDSS 4%, DÚ 1% a SZS 0,1%. Prekvapujúci je predovšetkým rozsah časového priestoru DS. Táto skutočnosť má opäť súvislosť s prezentáciou problematiky klubu SDK, v rámci ktorej predstavitelia DS pravidelne dostávali priestor na vyjadrenie. Okrem toho mali možnosť vyjadriť sa v rámci informácií týkajúcich sa priamo činnosti strany /kongres, zasadnutie republikovej rady/, ale aj k iným témam, akými boli návrhy dôchodkov, správa o kontrole NKÚ v SŠHR, poplatky za vysokoškolské štúdium, rokovanie predstaviteľov SDE a HZDS, zákon o verejnej a štátnej službe.

Ani nie štvrtinu priestoru politických strán predstavuje priestor venovaný opozičným stranám - HZDS /12%/ a SNS /5%/. Toto nízke percentuálne zastúpenie len potvrdzuje skutočnosť, že informácií o činnosti opozičných strán bolo menej a že zástupcovia opozičných politických strán dostávali menej možností na vyjadrenie. Možnosť vyjadriť sa mali opoziční politici predovšetkým v príspevkoch informujúcich o dianí v parlamente /s výnimkou problematiky klubu SDK/, napr. návrhy dôchodkov, novela ústavy, autorský zákon, dvojité členstvo, vzťahy opozície a koalície v parlamente, študentské pôžičky/ a k niektorým témam, ktoré mali v danom období vyššiu frekvenciu výskytu /napr. kontrola NKÚ v SŠHR, SPP/. Časový priestor na priamu prezentáciu svojich názorov však mali vo väčšine prípadov menší ako zástupcovia koaličných strán. Najväčší priestor na prezentáciu dostala opozičná SNS prostredníctvom E.Slavkovskej v príspevku o návrhu zákona o študentských pôžičkách.

Z mimoparlamentných strán, ktoré dostali priestor v spravodajstve Luny to bola predovšetkým SDKÚ. Ostatným stranám - SMER, SDS a ÚŽPaR sa dostal priestor v rozsahu iba niekoľkých sekúnd.

Vláda bola prezentovaná na ploche 51 minút 2 s, čo je 32 %. Jej predstavitelia mali možnosť vyjadriť sa v príspevkoch informujúcich o činnosti vlády a problémoch spadajúcich do kompetencie jednotlivých rezortov - predovšetkým hospodárstva, školstva, armády.

Rozsah prezentácie prezidenta bol v danom období podmienený aktuálnou situáciou ohľadne jeho náhle hospitalizácie a s tým spojenými následnými komplikáciami. Pri porovnaní priestoru venovanému prezidentovi za celé sledované obdobie s priestorom do jeho hospitalizácie, t.j. do 15.6.2000 predstavoval rozdiel niečo viac ako 16 minút. To znamená, že kým v čase pred hospitalizáciou predstavoval rozsah prezentácie prezidenta 1 minútu 38 sekúnd, t.j. 3%, na konci sledovaného obdobia to bolo 17 minút 54 sekúnd, t.j. 11% - [graf č.3a](#), [graf č.3b](#). V období do 15.6. informovali o prezidentovi 2 príspevky - stretnutie prezidenta s predsedom SDK M.Dzurindom a podpísanie zákona o prístupe k informáciám. Ostatné príspevky sa týkali už iba jeho hospitalizácie a zdravotného stavu. Sumarizácia časov prezentácie jednotlivých politických osobností ukázala, že najprezentovanejšou osobnosťou v danom období bol R.Schuster. Vzhľadom k tomu, že najdominantnejšou témou v sledovanom období bola hospitalizácia R.Schustera, nie je táto pozícia prekvapujúca. Poradie väčšiny ďalších politikov /[graf č.5](#)/ určila predovšetkým vzájomná súvislosť ich funkcií vládnych i straníckych zároveň a dominantných tém monitorovaného obdobia /dianie v parlamente - problém klubu SDK, dôchodky/. Za povšimnutie v nej však stoja dve skutočnosti - medzi prvých 15 najprezentovanejších politikov sa nedostal predseda parlamentu a predseda SDE J.Migaš a žiadny opozičný politik. Sú v nej však napríklad dvaja zástupcovia DS /J.Langoš, P.Zajac/, čo len potvrdzuje konštatovania z predchádzajúcej kapitoly o priestore venovanom DS.

Komparácia

Pri porovnaní priestoru podľa kategórií politických subjektov /t.j. prezidenta, vlády, koalície, opozície a mimoparlamentných politických strán/ sme zaznamenali výraznejší

rozdiel v priestore venovanom politickým subjektom v kategórii koalícia - ten je najvyšší u TV Luna - 45% /TV Markíza 35%, STV 37%/. Väčší priestor opozícii venovala v rámci svojho domáceho spravodajstva TV Markíza - 16% /STV 11%, TV Luna 10% - [graf č.3](#) /.

Vyšší podiel prezentácie opozície v spravodajstve Markízy potvrdzuje aj porovnanie údajov v rámci priestoru jednotlivých politických strán. HZDS bolo v Markíze prezentované na ploche 20%. Najmenší priestor dostalo HZDS v spravodajstve Lunny - 12%. SNS bola u všetkých troch televízií prezentovaná na takmer rovnakej ploche 4-5%. V rámci všetkých prezentovaných politických strán v domácom spravodajstve venovali všetky tri televízie najviac priestoru SDK, pričom u STV je percentuálne zastúpenie SDK najvyššie - 32% /TV Markíza 22%, TV Luna 20%/. Výrazný rozdiel sa ukázal aj v prezentácii DS. Kým STV a TV Markíza venovala tejto strane minimum priestoru, v TV Luna predstavoval priestor prezentácie DS plochu 10% z celkového priestoru venovaného politickým stranám. Poradie ostatných politických strán znázorňuje [graf č. 4](#).

Rozsah a poradie prvých 15 politických osobností prezentovaných v STV, TV Markíza a TV Luna taktiež čiastočne potvrdzuje predchádzajúce konštatovanie o podiele priestoru opozície i o priestore venovanom DS. Kým v Lunny sa medzi prvých 15 politikov nedostal žiadny opozičný politik, ale napríklad 2 zástupcovia DS /J.Langoš, P.Zajac/, v STV je to V.Mečiar ako 15. v poradí s časom 1 min 17 s a v Markíze je s časom 3 min 9 s na 9. pozícii, ako aj I.Lexa na 11. mieste a T.Cabaj ako 15. V TV Markíza a TV Luna sa medzi prvých 15 najprezentovanejších politikov nedostal predseda parlamentu a predseda SĎĽ J.Migaš.

Najprezentovanejšou politickou osobnosťou v STV a Markíze bol v danom období M.Dzurinda, v Lunny R.Schuster.

S ú h r n:

U všetkých troch televízií bola v sledovanom období prezentovaná opozícia na menšom priestore ako koalíčné strany.

Najviac priestoru dostala SDK, čo súvisí predovšetkým s priestorom, aký venovali všetky tri médiá téme klubu SDK. V tejto súvislosti sa ukázala výrazná disproporcía v prezentácii DS, ktorej sa v spravodajstve Lunny dostalo najviac priestoru. Predstavitelia DS mali v spravodajstve Lunny možnosť pravidelne sa vyjadrovať k problematike klubu SDK, ale aj k ostatným problémovým témam.

Z opozičných strán dostalo HZDS viac priestoru ako SNS, najviac priestoru venovalo HZDS spravodajstvo Markízy.

3. Spôsob prezentácie zástupcov politicky relevantných subjektov

Noviny STV

/ [graf č.6a](#) a [graf č. 6b](#) /

Spôsoby prezentácie skupín sledovaných subjektov - vlády, prezidenta, koalíčných, opozičných a mimoparlamentných strán boli prevažne neutrálne. V porovnaní počtu pozitívnych a negatívnych referencií u sledovaných subjektov, prevahu mali negatívne

výpovede nad pozitívnymi, o čom svedčia údaje uvedené v relevantných tabuľkách. Ak porovnáme počet informácií s negatívnym charakterom v pomere k počtu neutrálnych a pozitívnych referencií, negatívne informácie sa častejšie vyskytli pri prezentácii opozície. Pomer referencií negatívneho a pozitívneho charakteru informácií pri prezentácii prezidenta predstavuje 1s negatívnym a 1 s pozitívnym charakterom. Neutrálne informácie prevládajú aj v spôsobe prezentácie jednotlivých politických strán. Pomer pozitívnych a negatívnych informácií dokumentuje, že najviac negatívnych informácií sa týkalo SDK, HZDS, SDE , SMK, SNS a SOP. Ani jedna pozitívna informácia sa neobjavila pri prezentácii KDH, SDKÚ, DÚ, SMK a DS. Monitoring preukázal, že pozitívne vyjadrenia predstaviteľov politických subjektov aj ich pozitívne hodnotenie zo strany redakcie nebolo významné, skôr výnimočné.

Televízne noviny TV Markíza

[/graf č.6a, graf č.6b /](#)

Všetky subjekty boli prezentované najmä v neutrálnej polohe ([graf č. 6a](#)). Najviac negatívnych zmienok mala vláda, nasledovala opozícia a koalícia. Pozitívna prezentácia monitorovaných subjektov bola sporadická - vláda (18) a koalícia (11). Prezident R. Schuster bol prezentovaný iba v neutrálnej a pozitívnej polohe. Najviac negatívnych a pozitívnych zmienok mala vláda. K vláde sa vzťahovali kritické príspevky o jej činnosti v problematických rezortoch zdravotníctva, školstva, nezamestnanosti a štátnej správy. Opozícia bola prezentovaná iba neutrálne a negatívne najmä vzhľadom na stíhanie I. Lexu a spájanie predstaviteľov opozície s negatívnymi kauzami z minulosti. Negatívne z opozície bolo prezentované iba HZDS, čo vyplynulo z prezentácie už spomínaných káuz a častého spájania mien členov HZDS s rôznymi problémami z minulosti. SNS a SMK boli prezentované iba neutrálne.

Hlavné správy TV Luna

[/graf č.6a, graf č.6b/](#)

U všetkých sledovaných skupín politikov, t.j. koalície, vlády, opozície i u prezidenta prevažovala neutrálna forma prezentácie. Pri porovnaní počtu informácií s negatívnym a pozitívnym charakterom prevládalo u vlády, koalície i opozície negatívne informovanie. Ak zas porovnáme počet informácií s negatívnym charakterom v pomere k počtu neutrálnych a pozitívnych referencií, negatívne informácie sa častejšie vyskytli pri prezentácii opozície.

Pomer pozitívneho a negatívneho charakteru informácií v prezentácii prezidenta bol zhodný - 2 s negatívnym a 2 s pozitívnym charakterom.

V spôsobe prezentácie jednotlivých politických strán taktiež prevládajú neutrálne informácie. Pomer pozitívnych a negatívnych referencií ukazuje, že najviac negatívnych zmienok sa týkalo HZDS a SDK, ani jedna pozitívna informácia sa neobjavila v prezentácii SOP a SNS.

Spôsob prezentácie jednotlivých politických osobností [/tabuľka č.1 /](#) v súvislosti s pomerom počtu pozitívnych, neutrálnych a negatívnych zmienok ukazuje, že najvyšší počet referencií u prvých 15 politikov bolo neutrálnych. Najviac negatívnych zmienok sa týkalo M.Dzurindu, tie boli zaznamenané predovšetkým v súvislosti s prezentáciou

problematiky klubu SDK. Najvyšší počet informácií s pozitívnym charakterom mal J.Čarnogurský - súvisia s reakciami politických subjektov na jeho rozhodnutie nekandidovať na post predsedu KDH.

Komparácia

Vo všetkých troch televíziách v spôsobe prezentácie vlády, prezidenta, koalície, opozície i mimoparlamentných strán, prevažovala neutrálna forma prezentácie. Pri porovnaní počtu informácií s negatívnym a pozitívnym charakterom prevládalo u vlády, koalície i opozície negatívne informovanie. U STV bol pomer negatívnych a pozitívnych zmienok o prezidentovi rovnaký, tak ako aj u Luny. V tomto zmysle TV Markíza informovala o prezidentovi iba pozitívne, okrem už spomínaného neutrálneho hodnotenia sa v súvislosti s prezidentom nevyskytla žiadna negatívna referencia.

Väčšie rozdiely boli zaznamenané v spôsobe prezentácie jednotlivých politických strán, a to pri porovnaní pomeru pozitívnych a negatívnych referencií. Znovu treba pripomenúť, že aj v prípade jednotlivých politických strán mala väčšina informácií neutrálny charakter. Z hľadiska pomeru počtu negatívnych a pozitívnych referencií prevažovali u väčšiny politických strán vo všetkých troch médiách prevažne negatívne informácie. Nielen najväčší priestor, ale aj najviac negatívnych a zároveň len negatívnych zmienok priniesla TV Markíza v súvislosti s HZDS. U STV bolo najviac negatívnych zmienok zaznamenaných v súvislosti s SDK, u Luny s HZD. Ani jednu pozitívnu zmienku /do úvahy berieme iba strany s vyšším počtom zmienok/ nepriniesla STV v súvislosti s SMK, SDKÚ, TV Luna v súvislosti s SOP, SNS.

V spôsobe prezentácie politických osobností mali informácie o politikoch vo všetkých troch sledovaných médiách prevažne neutrálny charakter /[tabuľka č.1](#) /. Výnimkou je /podľa poradia prvých 15 politikov v každom médiu, vid' [tabuľka č.1](#) / iba hodnotenie I.Lexu v spravodajstve Markízy, kde počet neutrálnych informácií bol 12, negatívnych 28. Počtom negatívnych zmienok je I.Lexa aj najnegatívnejšie hodnoteným politikom v rámci všetkých troch médií v sledovanom období. Najviac prezentovaná politická osobnosť /o R.Schusterovi sme sa zmienili už vyššie pri porovnávaní kategórií politikov/ M.Dzurinda bol v STV, TV Markíza i TV Luna v pomere pozitívnych a negatívnych informácií hodnotený prevažne negatívne.

S ú h r n:

Všetky tri monitorované televízie priniesli v sledovanom období prevažne neutrálne informácie o sledovaných politických subjektoch. V pomere počtu pozitívnych a negatívnych informácií boli takmer všetky sledované subjekty hodnotené prevažne negatívne. Výnimkou bolo /okrem prevažujúceho počtu neutrálnych referencií/ iba pozitívne hodnotenie prezidenta v spravodajstve TV Markíza.

4. Reálne násilie

Noviny STV

Pri monitorovaní spôsobu zobrazovania reálneho násillia boli predmetom analýzy aj príspevky zo zahraničného spravodajstva. V monitorovanom období bolo odvysielaných

5 príspevkov zo zahraničného spravodajstva a 3 príspevky z domáceho spravodajstva obsahujúcich zobrazenia reálneho násillia. Pre zdokumentovanie spôsobu prezentácie reálneho násillia sú uvedené príspevky stručnejšie popísané v chronologickom poradí. Dňa 7.6.2000 bola odvysielaná správa s názvom Obvinenia, ktorá priniesla informáciu, že Amnesty International obvinila NATO zo spáchania vojnových zločinov v JZR, keď bombardovala aj civilné ciele. STV pri obrazovom pokrytí správy odvysielala - ako ilustračné zábery - archívne zábery z bombardovania RTS Srbie, muža visiaceho dolu hlavou v troskách bombardovanej srbskej televízie, pohľad na zhorené telá albánskych utečencov v Kosove. Formu zobrazeného reálneho násillia charakterizujeme ako realistickú informáciu. Ľudské mŕtvolý a telá neboli snímané v detailných záberoch, ale z diaľky - napriek tomu budili hrôzu z vojnovnej reality.

Dňa 8.6.2000 bola odvysielaná krátka správa prezentujúca zabitie britského vojenského ataše v Aténach, pre jeho údajný významný podiel na príprave a realizácii bombardovania Juhoslovanskej zväzovej republiky. Forma zobrazeného násillia bola realistická v kontexte informatívosti. Telo zavraždeného nebolo prezentované, iba jeho auto a detail na dvere auta bielej farby s malou krvavou škvrnou.

V ten istý deň STV priniesla informáciu o vražde bývalého šéfa srbskej polície v Bosne a Hercegovine. Násilný čin dokumentoval záber na kaluž krvi. Forma zobrazeného násilného činu bola realisticko-informatívna.

Dňa 9.6.2000 bola odvysielaná správa s názvom Vražda o zavraždení 14 ročného dievčaťa na Karloveskej ulici v Bratislave. Páchateľ mŕtve dievča ukryl do odkladacieho priestoru pohovky. Kamera zosnímala iba chodidlo nebohej, ktoré trčalo spod pohovky. Hoci išlo o policajné zábery, neboli drastické.

STV priniesla dňa 17.6.2000 správu s názvom Násillie, ktorá prezentovala prácu bezpečnostných orgánov Bruselu v súvislosti s nepokojmi na ME vo futbale. Forma zobrazeného násillia prezentujúceho pouličné nepokoje a muža v osobitnom zábere, ktorý ležal na zemi, pričom ho policajt v uvedenej polohe " pridržiaval" nohou, mala realisticko-informačný charakter. Zobrazenie nebolo brutálne.

Počas trvania ME vo futbale boli opäť prezentované pouličné nepokoje v Bruseli. Pokračovali pouličné nepokoje vyvolané anglickými chuligánmi po zápase Anglicko-Nemecko. V zábere z diaľky okrem neporiadku v uliciach, kamera zosnímala napadnutie muža - bolo to čosi ako bodanie. Forma zobrazeného násillia bola naturalistická. Kontextom prezentácie násillia bola jeho atraktívnosť a záber na útok muža bolo možné neodvysielat'.

Dňa 20.6.2000 v hlavnej spravodajskej relácii STV odvysielala v súvislosti so zrušením dočasného zastavenia výkonu sudcovského povolania sudcovi Štefanovi G., ktorý vyšetroval vraždu Jána Duckého. STV použila v danom prípade už x-krát odvysielané policajné zábery na telo nebohého J. Duckého, ležiaceho v kaluži krvi. Forma zobrazeného násillia mala charakter surového materiálu v kontexte zatraktívnenia prezentovanej informácie. Prezentácia nehybného tela J.Duckého nebola náležitá, odôvodnená a neprispela k zvýšeniu informačnej hodnoty vypovedaného, ale ani k jeho atraktívnosti.

Noviny STV informovali dňa 27.6.2000 o zavraždení korunného svedka v procese s bossom podsvetia M. Černákom. STV prezentovala iba rozstrieľané auto pred domom zavraždeného. Informácia mala informačno-realistický charakter.

V monitorovanom období možno ako nevhodný považovať príspevok zobrazujúci

mŕtveho J. Duckého. (Moderátor ani neupozornil na nevhodnosť záberov pre deti a citlivých ľudí). Okrem uvedenej výnimky (J. Ducký), nebolo prezentované surové, resp. brutálne reálne násilie. Sedem príspevkov možno charakterizovať ako realisticko-informačné s primeranou prezentáciou násilia vzťahujúcou sa k prezentovanej téme. Iba jeden príspevok (vzťahujúci sa k vražde J. Duckého) prezentoval surové policajné zábery.

Televízne noviny TV Markíza

TV Markíza, vzhľadom na údajný záujem divákov o takýto typ spravodajstva, zaraďuje do svojej spravodajskej relácie aj správy o násilí. Takéto správy sa vyskytli v domácom aj v zahraničnom spravodajstve. V domácom spravodajstve sa v atraktívnych prípadoch vražd používal podrobný komentár k prípadu, ktorý popisoval priebeh udalosti. V zahraničnom spravodajstve boli uvedené prebraté správy zo zahraničných agentúr a televízií. Forma zobrazenia zodpovedá komerčnému zameraniu televíznej stanice, so zámerom zaujať, až šokovať diváka. Násilné činy sú prezentované v informatívnej rovine, bez zaujatia pozitívneho, alebo negatívneho postoja spravodajcu. Okrem jednej správy (2.6. bitie demonštrantov na Expo 2000), všetky ostatné zobrazovali následky násilných trestných činov. Zobrazovaná bola krv a telá obetí. V spravodajskej relácii sa objavila vždy iba jedna správa o násilí. Výnimkou bol 25.6. kedy boli odvysielané 3 správy s ukázkami následkov reálneho násilia (2x správa zo zahraničia, 1x z domova). Príspevky zahraničného spravodajstva:

2.6. - 1. Deň na EXPO 2000. (25 s.) Polícia zakročila proti demonštrantom proti globalizácii pri príležitosti otvorenia výstavy EXPO 2000 v Hannoveri. Bola to informatívna správa s realistickou formou zobrazeného násilia - bitie demonštrantov. Prezentované násilie nebolo v polohe šokovať diváka, ale informovať o udalosti.

8.6. - Zavraždený atašé. (31 s.) V Aténach bol zavraždený britský atašé. Zábery na krvavé sedadlo auta.

25.6.- Podnapitý muž strieľal v Bogote. (18 s.) Muž zastrelil mladú ženu. Prebraté zábery zo zahraničia. Zábery na mŕtve telo a krv na podlahe.

25.6. - Bombové útoky na Filipínach. (15 s.) V centre mesta vybuchlo 7 náloží. Zábery na krv na zemi.

Všetky tri správy boli prebraté zo zahraničia s cieľom informovať o tragickej udalosti. M Z hľadiska výpovednej hodnoty mohli byť uvedené aj bez záberov na krv.

Príspevky domáceho spravodajstva:

6.6. - Tragédia v Pezinku - muž zavraždil manželku a následne spáchal samovraždu. V priamom zábere boli zobrazené chuchvalce krvi na koberci.

7.6. - Dobitý na smrť - príspevok informoval o smrti Ukrajinca. V priamom zábere boli zobrazené zakrvavené predmety.

9.6. - Zavraždená v posteli. (1, 49 min.) 14 ročné dievča bolo zavraždené v byte dýkou. V príspevku boli použité policajné zábery postele a zariadenia bytu, kde sa vražda odohrala. Bola to informatívna správa o vražde. V správe bol podrobne opísaný priebeh trestného činu. V správe neboli použité nevhodné zábery.

10.6. - Nehoda. (1.32 min.) Správa o dopravnej nehode v Bratislave. Vodič, ktorý ju zapríčinil, z miesta nehody ušiel. V správe boli použité policajné zábery rozbitého skla na aute. V správe neboli použité nevhodné zábery.

14.6. - Hádka. (1,19 min.) Žena zavraždila sekerou svojho muža. V úvode správy odznelo upozornenie moderátorky o nevhodnosti záberov pre niektoré skupiny divákov.

Upozornenie malo pozitívny efekt v tom, že upozornilo divákov na nevhodnosť záberov, na druhej strane ešte viac zatraktívnilo správu a upriamilo pozornosť divákov. Zo spracovania správy a jej zaradenia (druhá v poradí) bolo zrejmé, že správa je pre takýto typ televízie atraktívna. V správe boli použité policajné zábery na krv v mieste vraždy a rastrované zábery obete vraždy. Moderátor v správe priznal, že niektoré "otrasné" zábery polícia ani nechcela poskytnúť.

16.6. - Na doživotie. (1,2 min.). Jeden z vrahov bezdomovcov bol odsúdený na doživotie. V správe boli použité tri, asi polsekundové policajné zábery na zakrvavené schody a krátky záber na telo v igelite ktoré odnášajú policajti. Zábery boli zaradené v súvislosti s činom odsúdeného pre ich atraktívnosť. Boli však veľmi krátke, takže sa z nich nedal rozoznať nejaký konkrétny detail. Správa bola zaradené ako druhá v spravodajskej relácii.

25.6. - Tragický záver. (1,12 min.). Mladý, opitý chlapec zavraždil svoje mladé dievča. V správe boli použité policajné zábery bez nevhodných záberov. Správa bola informatívna, zaradená približne v polovici spravodajskej relácie.

27.6. - Zastreli svedka. (1,45 min.). Páchatelia zastreli svedka M. Karcela v kauze Černák pred jeho domom. Použité boli zábery TV Markíza. Vyšetrovateľ opísal priebeh trestného činu. Použité boli zábery na zakryté telo, ktoré nakladá záchranná služba do sanitky. Príspevok bol informatívneho charakteru bez nevhodných záberov.

Hlavné správy TV Luna

Pri sledovaní spôsobu zobrazovania reálneho násillia boli predmetom monitoringu príspevky nielen domáceho, ale i zahraničného spravodajstva. Z nich redukovaný súbor príspevkov, ktoré zobrazovali určitý druh násillného činu predstavovalo 23 príspevkov /6 príspevkov domáceho spravodajstva, 17 zo zahraničia/. 20 príspevkov bolo bez nevhodných záberov, za závažnejšie z hľadiska charakteristík pre posudzovanie odôvodnenosti resp. neodôvodnenosti reálneho násillia /uvedené v projekte/ boli považované nasledujúce 3 príspevky:

Príspevok zahraničného spravodajstva z 9.6. - atentát na britského ataše v Grécku - V 23 sekundovej obrazovej reportáži z miesta atentátu sa objavili v dĺžke asi 6 sekúnd zábery krvi na sedadle a dverách auta. Informácia mala spravodajskú hodnotu, pre jej pochopenie neboli nevyhnutné spomínané zábery krvi.

Za oveľa závažnejší však považujeme druhý príspevok zahraničného spravodajstva, odvysielaný 13.6. - Zastrelenie únoscu i rukojemníčky - Počas celého 27 sekundového trvania obrazovej reportáže zobrazovali zábery najprv ako únosca zbraňou ohrozuje rukojemníčku /správanie únoscu bolo agresívne, surové/ a napokon zásah polície, pri ktorom policajt únoscu zastrelil, ten však ešte stihol zastrelit' rukojemníčku. Pod zábery išiel text redaktora: " Pred zrakmi kamier, v priamom televíznom prenose dnes brazílski policajti zastrelili v Rio de Janeiro muža, ktorý uniesol mestský autobus so šiestimi pasažiermi. Muž bol podozrivý z krádeže a prenasledovala ho polícia. Po takmer štyroch hodinách, počas ktorých ohrozoval rukojemníkov svojou zbraňou vyšiel terorista z autobusu a chcel vyjednávať. Jednej rukojemníčke pri tom držal pri hlave nabitú zbraň. Policajti ho v tom momente prekvapili a došlo k streľbe, pri ktorej zomrel terorista a

rukojemníčka."

Príspevok je bez spravodajskej hodnoty a jeho zaradením sa sledovala predovšetkým atraktivita. Svojím obsahom, obrazovým i slovným podaním i zaradením v rýchlom slede ostatných zahraničných príspevkov mohli tieto zábery pôsobiť na citlivejšiu skupinu divákov šokujúco. Zodpovednosť za odvysielanie takýchto záberov by si mal vysielateľ uvedomiť a ak sa rozhodne ich zaradiť, je vhodné diváka pred ich uvedením aspoň upozorniť, tak ako tomu bolo v treťom príspevku s nevhodnými zábermi, odvysielanom v rámci domáceho spravodajstva 29.6. - /Rýchli policajti/ - Príspevok prinášal informáciu o tom, že už po 20 dňoch odhalili bratislavskí kriminalisti vraždu Ukrajinca. Boli pritom použité policajné zábery, ktoré zobrazovali zohavené telo zavraždenej obete. Moderátor v štúdiu pred uvedením spomínaných záberov však divákov upozornil, že zábery nie sú vhodné pre deti.

Komparácia

Informovanie o násilných činoch je pravidelnou súčasťou spravodajstva predovšetkým komerčných televízií. V sledovanom období priniesla najviac takýchto príspevkov v domácom spravodajstve TV Markíza /12/ - dva z nich s realistickými, atraktívnymi zábermi na dôsledky trestného činu sú už v riešení, TV Luna zas v rámci zahraničného spravodajstva /17/. Vysielanie STV obsahovalo zo sledovaných televízií najnižší počet príspevkov o násilných trestných činoch.

Po porovnaní sledovaných televíznych staníc možno vyvodiť záver, že TV Luna, hoci mala najväčší počet príspevkov o násilných činoch (23), iba v dvoch prípadoch (z toho jeden zo zahraničia) možno hovoriť o neodôvodnenosti odvysielaných záberov. STV odvysielala najmenej príspevkov o násilných trestných činoch (7), pričom v jednom prípade boli zábery zaradené do správy neodôvodnene, iba pre jej zatraktívnenie. TV Markíza odvysielala celkovo 12 príspevkov, ale až v 6 prípadoch (z toho 3 zo zahraničia) možno posúdiť odvysielané zábery za neodôvodnené, zaradené pre ich atraktivnosť zo zámerom zaujať až šokovať diváka.

5. Výskyt nekorektných správ

Pri sledovaní napĺňania objektivity a vyváženosti spravodajských príspevkov sa tieto posudzovali na základe vopred vymedzených kritérií žurnalistickej práce, ktorými boli:

- relevancia (prezentácia toho, čo si zasluhuje zo spoločenského hľadiska pozornosť)
- presnosť (najdôležitejšie kritérium kvality žurnalistickej práce),
- transparentnosť (požiadavka uvádzať pri kontroverznej problematike informačné zdroje potvrdzujúce spoľahlivosť informácií)
- vecnosť (žurnalisti by nemali do prezentovaných informácií vkladať vlastné komentáre či hodnotenia. Na vyjadrovanie vlastných stanovísk by mal byť vyčlenený osobitný publicistický žáner - komentár)
- vyváženosť (ide o rovnomerné zastúpenie nielen politických alternatív, čo sa týka rozsahu a úpravy konkrétnej správy)
- rôznorodosť (poskytovanie čo najširšieho výberu informácií)
- aktuálnosť (rýchle informovanie o relevantných udalostiach)

- zrozumiteľnosť (logicky správne radenie faktov, udalostí).

Noviny STV

Relevancia

ako kvalitatívny znak vzťahujúci sa na to, čo si zasluhuje pozornosť predovšetkým zo spoločenského hľadiska sa nedodrжала pri prezentácii kľúčového problému našej spoločnosti - nezamestnanosti. Daný problém sa pritom naliehaivo dotýka státisícov našich občanov. STV mu nevenovala náležitý priestor(3 príspevky).

Vyváženosť

Pri prezentácii informácií o politických subjektoch, ich predstaviteľoch je obzvlášť dôležité rešpektovať kritérium vyváženosti, aby sa určité názory nepotláčali v prospech iných. Nejde tu len o samotnú prezentáciu, ale i o rovnomerné zastúpenie politických alternatív, čo sa týka rozsahu a úpravy konkrétnej správy.

Pri sledovaní tohto parametra možno konštatovať, že v jednotlivých konkrétnych správach neboli rovnomerne zastúpené, resp. prezentované relevantné politické alternatívy súčasnej parlamentnej opozície. Vo väčšine správ, v ktorých mala priestor na vyjadrenie aj opozícia, jej prezentácia nemala vyvážený časový rozsah v porovnaní s koalíciou.

Súčasná opozícia mala v danom období len malý priestor na prezentáciu vlastných politických alternatív. Vid' grafy v prílohe.

Nevyváženosť informácií - neposkytnutie priestoru druhej strane v kontrovezných situáciách - sa prejavila nielen v príspevkoch týkajúcich sa opozície, ale aj v príspevkoch mapujúcich dianie v súčasnej vládnej koalícii. Ide napr. o nasledujúce príspevky:

Správa s názvom Tunelovanie? zo dňa 6.6.2000 priniesla negatívne informácie o vytunelovaní Kúpeľov Sliač-Kováčová. (*Podľa auditu sú Kúpele Sliač-Kováčová údajne celkom vytunelované.*) Majoritným vlastníkom akcií kúpeľov sa v roku 1996 stal V. Soboňa. Majoritným vlastníkom akcií kúpeľov bola spoločnosť Corvas do júna minulého roka. Podľa správy dlhuje Corvas kúpeľom vyše 41 miliónov korún. Toto konštatovanie považujeme za závažné (ekonomická kriminalita). Za zodpovedného za daný stav bol nepriamo - cez spoločnosť Corvas - označený V. Soboňa. V príspevku nedostal priestor na vyjadrenie, ani redaktorka neoznámila, že sa STV pokúšala získať jeho stanovisko k prezentovaným informáciám.

Správa s identickým názvom Tunelovanie zo dňa 21.6.2000 prezentovala listinné dôkazy o hospodárení spoločnosti CORVAS v Kúpeľoch Sliač-Kováčová. Redaktorka v závere správy konštatovala: "*Kúpeľom Sliač-Kováčová Viliam Soboňa účtoval aj ročné poistenie seba a svojej manželky v hodnote takmer 67.000 korún.*" Priestor na vyjadrenie nedostal V. Soboňa, ako napadnutá strana.

Redaktor STV v správe Bez verdiktu zo dňa 14.6. 2000, týkajúcej sa kauzy Štefanko (zastavenie konania kárneho senátu vo veci z procesných dôvodov), konštatuje: "*Po dnešku je teda jasné, že napriek svojskému výkladu práva, kde dominuje sekera a fyzické násilie, zostáva Jozef Štefanko sudcom Najvyššieho súdu a bude tak de facto rozhodovať*"

o tých najzávažnejších právnych kauzách v Slovenskej republike." Sudca Štefanko nedostal priestor na vyjadrenie, (jeho prezentácia bola nelichotivá, bol prezentovaný negatívne) kde mohol poskytnúť diváckej obci svoje stanovisko na problém týkajúci sa jeho osoby. Priestor dostal predseda Najvyššieho súdu SR. Š. Harabín, ktorý sa vyjadril k postupu kárneho senátu NS SR.

Dňa 20.6.2000 odznela krátka čítaná správa nasledujúceho znenia: *"Košícký krajský súd zablokoval akcie VSŽ Ocel' v hodnote 188 miliónov korún, čo je vyše tretina majetku spoločnosti. Vyhovel tak žiadosti a.s. City Holding Košice, ktorá sa domáha svojej pohľadávky voči VSŽ v objeme 8,5 miliónov nemeckých mariek Vedenie železiarní pohľadávku neuznáva a proti rozhodnutiu súdu sa odvolalo. Vstup US Steelu do VSŽ by táto situácia, podľa hovorca Jozefa Marka, nemala ohroziť."* Daná správa bola faktickým "úvodom" k prezentácii problémov v SPP a v súvislosti s istými informáciami týkajúcimi sa L. Krajňáka. Ide o nasledovné správy:

Dňa 21.6.2000 bola odvysielaná správa s názvom Dôsledky, ktorá sa týkala vyvodenia dôsledkov vyplývajúcich z vykonanej kontroly v SPP. Podľa redaktora *"pointou tejto kauzy sú totižto napäté vzťahy medzi riaditeľom SPP a šéfom dozornej rady Ladislavom Krajňákom. Ten už ministra hospodárstva písomne informoval o svojich vážnych výhradách voči Pavlovi Kinčešovi. Pavol Kinčeš ale tvrdí, že dozorná rada prekračuje svoje kompetencie a chce priamo riadiť SPP. Výhrady šéfa dozornej rady preto Kinčeš považuje za účelové. Ladislav Krajňák (na obrazovke sa objavil L. Krajňák, ktorý čosi hovoril, čo nebolo počuť, nedošlo k označeniu záberu, či ide o archívne zábery, resp. nedošlo k identifikácii iného jeho vystúpenia v STV alebo v inom médiu) dnes pre STV povedal, že výsledky kontroly nepozná, ale dozorná rada sa nimi zaoberať bude. Rozhodne však minister, pripomenul Krajňák. Svoje výhrady voči Pavlovi Kinčešovi však opätovne potvrdil."*

Nasledovalo vyjadrenie M. Dzurindu: *" Nemám dobrý pocit z toho diania okolo SPP. Začínam cítiť vplyv lobistických skupín."*

Vzápätí moderátorka Novín STV prečítala správu s názvom Stret záujmov ? nasledovnej dikcie: *"Meno člena Dozornej rady SPP, Ladislava Krajňáka sa včera objavilo aj v iných súvislostiach. Spoločnosť City Holding totiž iniciovala obchodný spor s VSŽ Košice. Podľa vicepremiéra Ivana Mikloša ide v tomto prípade o stret záujmov. Ivan Mikloš označil postup Ladislava Krajňáka voči železiarňam za vedomú obštrukciu, ktorá má za cieľ vytrieskať čo najviac zo súčasnej situácie. Podľa vicepremiéra je načase pozrieť sa na prsty tým, ktorí sedia v štátnych podnikoch a evidentne obhajujú skôr svoje súkromné záujmy. Ivan Mikloš dodal, že pohľadávka City Holding voči železiarňam vznikla ešte v januári, pričom podanie na súd prišlo až po podpísaní memoranda s US Steel."*

Dňa 27.6.2000 bola odvysielaná správa s názvom Výzva, kde moderátorka konštatovala, že minister hospodárstva vyzval L.Krajňáka prostredníctvom STV na odstúpenie z funkcie. L.Harach: *"Najlepšie by bolo, keby sám zvážil svoje ďalšie pôsobenie. Ak nie, tak my končíme isté, istú kryštalizáciu personálnych otázok vo vzťahu k SPP a budeme to riešiť."* Nasledoval identický prestrih na Ladislava Krajňáka, ktorý sme popisovali vyššie. B. Dobšínsky pokračoval: *"Ladislav Krajňák pre STV vyhlásil, že na svoj dobrovoľný*

odchod nevidí žiadny dôvod, pretože v prípade VSŽ iba hájil zákonným spôsobom svoje legitímne záujmy."

Prípád Krajňák - nominant SOP- zarezoval aj v správe s názvom Napätie dňa 29.6.2000. Minister hospodárstva vyzval L. Krajňáka, aby odstúpil. L. Krajňák bol na obrazovke v tej istej podobe ako v príspevku zo dňa 21.6.2000. K jeho potenciálnemu odvolaniu sa vyjadroval Ľ. Harach ako minister hospodárstva, B. Bugár ako predstaviteľ SMK a P. Hamžík ako predstaviteľ strany, ktorá L. Krajňáka nominovala na post šéfa Dozornej rady SPP. L. Krajňák opäť nedostal priestor na vyjadrenie, ani neodznala informácia, že sa redakcia pokúšala o rozhovor s ním.

V e c n o s ť - /komentatívne prvky/

K zachovaniu tohto kritéria dochádza vtedy, ak žurnalisti nevkladajú vlastné hodnotenia či komentáre do prezentovaných príspevkov. K nedodržaniu daného kritéria došlo v nasledovných prípadoch:

Redaktor v príspevku s názvom Identifikácia zo dňa 13.6.2000 komentoval prípadný rozpad klubu SDK nasledovne: *" ... Rozpad klubu SDK by ale mohol znamenať faktický zánik celej vládnej koalície. Principiálne riešenie sporu (problém SDKÚ) je stále v nedohľadne. Mikuláš Dzurinda sa týmito problémami verejne zaoberať odmieta."*

Správa s názvom Zodpovednosť zo dňa 15.6.2000 načrtáva potenciálne odvolanie J. Mudrika z postu šéfa bankového dozoru NBS.

Redaktorka pripomína: *" ... Iniciovať odvolanie viceguvernéra môže vláda. Tá však doteraz aj napriek výhradám nič neurobila."* Vláda ako celok nerokovala o prípadnom odvolaní viceguvernéra NBS, STV však vládu kritizuje, že tak ešte neurobila.

Redaktor v správe zo 14. 6. 2000 týkajúcej sa kauzy Štefanko konštatuje: *"Po dnešku je teda jasné, že napriek svojskému výkladu práva, kde dominuje sekera a fyzické násilie, zostáva Jozef Štefanko sudcom najvyššieho súdu a bude tak de facto rozhodovať o tých najzávažnejších právnych kauzách v Slovenskej republike."*

Dňa 30.6.2000 v správe Obviňovanie redaktor konštatuje: *"Neústupnosť premiéra a poznanie, že poslanecká frakcia SDKÚ utajene pracuje a schádza sa s ňou aj premiér, KDĽ aj DS rozhorčila. ... Podľa informácií STV však Mikuláš Dzurinda už začal hľadať volebný štáb SDKÚ."* Vyjadrenie naznačuje špekuláciu, že SDKÚ hrá na predčasné parlamentné voľby za chrbtom jednotlivých platforiem SDK. Naznačuje politickú nekorektnosť SDKÚ, ktorá by mohla spôsobiť patovú situáciu v koalícii.

V Správe Smutná žatva zo dňa 20.6.2000 okomentoval redaktor tvrdenie M. Dzurindu, že nebude problém nakúpiť obilie pre celé Slovensko, nasledovne: *" Otázka je, od koho, pretože sucho postihlo celú strednú Európu, ale aj niektoré časti ostatných kontinentov."*

Redaktor v správe s názvom Bez výsledku (rokovanie strán SDK) dňa 23.6.2000 konštatuje: *" Materské strany sa ale podľa informácií STV v najbližších týždňoch pokúsia odvolať predsedu poslaneckého klubu Romana Kováča. Oficiálne vymedzenie SDKÚ teda*

dzurindovci odmietajú. Neoficiálne však, podľa našich informácií, táto poslanecká frakcia reálne pracuje. A začal sa s ňou schádzať aj premiér Dzurinda."

Redaktor načrtáva možnú destabilizáciu SDK.

Redaktorka v Správe Vražda (zavraždenie korunného svedka v procese s M. Černákom v Kinceľovej) dňa 27.6.2000 komentovala túto udalosť nasledovne: *" Aj v súvislosti s vraždou, ktorá sa dnes v Kinceľovej udiala sa opäť raz vynára aktuálna otázka, či sú korunní svedkovia v rozhodujúcich a vážnych súdnych procesoch dostatočne chránení."*

Redaktor v správe mapujúcej zdravotný stav prezidenta zo dňa 27.6.2000 uviedol: *"... podľa odborníkov opozície slovenskí lekári nezlyhali, ale organizácia pri riešení zdravotného stavu prvého muža tohto štátu. Otázkou zostáva, čo potom môže očakávať radový občan."*

V tom istom dni redaktorka STV vyjadrila svoj názor na spôsob informovania o zdravotnom stave prezidenta. *"... Pripomeňme, že tlak novinárov na spôsob informovania o stave prezidenta sa zvýšil v piatok. Médiá vtedy priniesli informáciu o dobrom stave, pretože nevedeli o štvorhodinovej náročnej operácii. Dodajme, že obavám z obťažovania členov komisie na chodníku by mohla predísť nimi zorganizovaná tlačová konferencia."*

Dňa 29.6.2000 STV odvysielala správu s názvom Napätie, ktorá sa venovala pomerom v SPP. Redaktor: *" ... Odvolanie Krajňáka ale môže komplikovať fakt, že podľa týždenníka Plus 7 dní, poslanec G. Palacka jazdí na aute Krajňákovej firmy. Bugár preto nevyklučuje nadštandardné väzby medzi Krajňákom a SDKÚ. ... Krajňákovo odvolanie môže ako v prípade Slovenských elektrární vyvolať koalíčnú búrku. Pavol Hamžik dnes totižto priamo varoval pred narúšaním koalíčnej stability v štátnych podnikoch."*

"Komentár" redaktora potvrdený údajným vyjadrením B. Bugára naznačuje, že silná kapitálová skupina okolo L. Krajňáka môže byť dôležitá pre SDKÚ v budúcich parlamentných voľbách.

Redaktor komentoval v správe Obviňovanie dňa 30.6.2000 postup premiéra Dzurindu ako predsedu SDKÚ takto: *" Neústupnosť premiéra a poznanie, že SDKÚ utajene pracuje a schádza sa s ňou aj premiér, KDĽ a DS rozhorčila. ... Podľa informácií STV však M. Dzurinda už začal hľadať volebný štáb SDKÚ."*

Redaktor dostal svojím komentárom do neprijemnej situácie nielen SDKÚ a jej predsedu, ale aj do istého antagonizmu s KDĽ a DS ako platformami SDK.

A k t u á l n o s ť

Medializované správy, neodvysielané v STV

Aktuálnosť je dôležitým parametrom hodnotenia kvality spravodajstva. V monitorovanom období sme zaznamenali, že v printových médiách bola dňa 17.6.2000 publikovaná správa, ktorá prinášala informácie o demarši (aide mémoire) Svetovej banky, ktorú dostala vláda SR v súvislosti s úpravami cien plynu a elektrickej energie. Tieto sú podľa Svetovej banky u nás deformované. Správa sa dá považovať za závažnú, pretože realizácia "výčítiek" Svetovej banky smerujúca k úprave cien energií by

znamenal ich zvýšenie, čím by došlo k ďalšiemu poklesu životnej úrovne väčšiny obyvateľov SR.

V printových médiách rezonovala správa Amnesty International o dodržiavaní ľudských práv. Uvedená správa AI o dodržiavaní ľudských práv vo svete bola kritická voči SR (intolancia voči Rómom, rasizmus v SR). V STV táto správa nebola prezentovaná.

V monitorovanom období sa v médiách všeobecne pertraktovala údajná neoficiálna ponuka generálneho tajomníka OSN K. Annana pre B. Schmögnerovú, ktorú mala zastávať v OSN. Premiér podľa médií túto ponuku pred ministerkou financií zatajil. STV danú správu neprezentovala vôbec.

M a n i p u l a t í v n e prvky v spravodajských príspevkoch

STV priniesla dňa 8.6.2000 reportáž z protestného mítingu organizovaného HZDS na Námestí slobody v Bratislave. Okrem všeobecných informácií o zhromaždení - kto na ňom vystúpil, vystúpenie V. Mečiara - STV v príspevku konštatovala: *" Predtým, než sa samotný míting začal, sa priaznivci HZDS ostro vyjadrovali o slovenských médiách, najmä verejnoprávnej Slovenskej televízii. "*

STV prezentovala rozvášnenú ženu v staršom veku, ktorá nehovorila, ale kričala; čo, to sa nedalalo rozumieť. Niektorí z protestujúcich ľudí nasadil na snímajúcu kameru slamený klobúk. Nasledoval záber na korpulentného muža v dave s cigaretou v ústach.

Prezentáciou popísaných záberov vznikol dojem, že všetci prítomní protestujúci sa správali podobne. Potenciálne mohlo dôjsť k vyvolaniu negatívnych pocitov nielen voči HZDS, ale aj voči ich sympatizantom, ako k spoločenstvu hlúpych a vulgárnych ľudí.

Manipulatívne prvky sa vyskytli i vo vyššie uvedených príspevkoch zaradených do kategórie nevyvážených. Ide predovšetkým o komentovanie určitých udalostí, ktoré sa iba naznačujú, nestali sa, nie sú teda skutočnosťou. Napr. naznačovaný rozpad klubu SDK, "hra" SDKÚ na predčasné parlamentné voľby, ataky voči L. Krajňákovi, naznačená spolupráca a úzke väzby L. Krajňáka a SDKÚ.

P r e s n o s ť

Presnosť je najdôležitejším kritériom kvality žurnalistickej práce. Podľa tohto kritéria by správa mala obsahovať výlučne fakty zodpovedajúce skutočnosti.

Všetky vyššie citované časti zo správ prezentovaných v Novinách STV v monitorovanom období pod znakom Vecnosť nespĺňajú kritérium presnosti, pretože komentatívne vyjadrenia redaktorov ich posúvajú len do potenciálnej, resp. fakultatívnej roviny. Naše konštatovanie potvrdzuje vývoj v oblastiach týkajúcich sa prezentovaných udalostí, napr. nedošlo k rozpadu klubu SDK, nedošlo k odvolaniu R. Kováča z postu predsedu klubu v parlamente (stal sa medzitým ministrom zdravotníctva), nebol zo svojej funkcie odvolaný L. Krajňák, nemedializovala sa spojitosť medzi L. Krajňákom a SDKÚ.

Dané kritérium bolo spochybnené v správe Žaloba? odvysielanej dňa 9.6.2000 (SNS zvažuje podať žalobu na M. Dzurindu pre podozrenie zo spáchania vojnových zločinov v súvislosti s útokmi NATO na JZR). Redaktorka prezentovala údajné vyjadrenie J. Figeľa

v nasledovnej súvislosti: " *J. Figel' zdôrazňuje, že zo strany prezidenta Juhoslávie Miloševiča išlo o najrozsiahlejšiu genocídu od čias Hitlera a Stalina.*" Pravdivosť údajov je diskutabilná. Podľa najnovších informácií významných svetových printových médií sa nepotvrdili tvrdenia o genocíde albánskeho obyvateľstva v Kosove zo strany Srbov.

K spochybneniu kritéria presnosti došlo aj v správe dňa 21.6.2000 Čo s ním? (V zábere na obrazovke S. Miloševič)

"Hlavná žalobkyňa medzinárodného trestného tribunálu pre bývalú Juhosláviu Carla del Ponteová počas trojdňovej návštevy Kosova a Čiernej Hory kontaktuje obeť etnických čistiek. Del Ponteová sa jednoznačne vyjadrila aj o osude S.Miloševiča..."

Správa bola zrejme prebratá z agentúrnej siete. Správa nebola presná. Carla del Ponteová sa s prezidentom Čiernej Hory nestretla na teritóriu tejto zväzovej republiky JZR, ale na poloostrove Prevlaka, ktorý je nateraz pod zvrchovanosťou Chorvátska.

T e c h n i c k é a v ý z n a m o v é nedostatky v Novinách STV

Správa s názvom Spomalenie, odvysielaná dňa 15.6.2000, sa venovala spomaleniu privatizácie Transpetrolu a ST. Redakcia dala priestor na vyjadrenie aj S. Kozlíkovi. Pri redakčnej úprave bolo jeho vyjadrenie prestrihnuté uprostred vety. Vyjadrenie vyznelo v kontexte zmätočne, došlo k zníženiu profesionality práce redakcie.

S.K.:" *Ja si myslím, že jediný podnik, kde by tá privatizácia mala ísť rýchlym tempom a vinou vlády sa spomalila, sú telekomunikácie a že v tých ďalších podnikoch, naopak určité spomalenie.*"

Rovnaký nedostatok sa objavil v Novinách STV dňa 19.6.2000 v príspevku s názvom Bankroty. K problému sa vyjadril poslanec za SNS R. Šepták. Jeho vyjadrenie, hoci malo primeraný časový rozsah, bolo v závere zostrihané tak, že sa stratil zmysel záverečnej vypovedanej vety: "... že vznikajú firmy, ktoré budú robiť riadený krach, jednoducho daňové úniky."

Televízne noviny TV Markíza

V y v á Ź e n o s ť

Vyváženosť nebola dodržaná v nasledovných príspevkoch:

1.6. - Zmanipulovaný konkurz - Podozrenie, že Bisák a Gavorník nesprávne privatizovali podnik EZ-elektrosystémy. Ralen s.r.o ich obvinil, že zobrali za privatizáciu úplatok. Zástupca Ralen s.r.o. tvrdil, že má dôkazy. Gašparoviča spravodajca nezastihol a privatizér je ochotný hovoriť až neskôr. Bisák a Gavorník boli v príspevku spomenutí, ale nedostali priestor na vyjadrenie.

5.6. - 172 záchodov - Podľa J. Ivora došlo k porušeniu zákona pri prestavbe sídla HZDS. Nebol daný priestor na vyjadrenie nikomu z HZDS, ktorého sa správa dotýkala. Správa informovala o porušení zákona.

8.6. - Transformácia železníc - V príspevku bola prezentovaná situácia ŽSR. Hoci bol nepriamo kritizovaný parlament a vláda za to, že manažment je volený politicky, nebol

daný priestor vláde, politickým stranám, ani ministrovi dopravy. V príspevku bol daný priestor iba bývalému ministrovi dopravy Palackovi a riaditeľovi ŽSR Egyedovi.

10.6. - Hladovka pred parlamentom - Lekári chcú protestovať za zvýšenie plátov a riešenie problémov zdravotníctva. V príspevku bola napadnutá vláda a rezort zdravotníctva, ale nebol daný priestor vyjadriť sa ani vláde, ani ministerstvu zdravotníctva.

13.6. - Reforma na počkanie - Správa o stanovisku ZMOS k návrhu reformy štátnej správy. V správe nedostali priestor vláda ani koalícia, ktoré boli v správe kritizované. Priestor na vyjadrenie nedostal ani spracovateľ návrhu reformy štátnej správy.

16.6. - Kauza Sliač - V príspevku bol kritizovaný privatizér V. Soboňa a postup Ministerstva vnútra v kauze Kúpele Sliač. Bola to informatívna správa o možných právnych postupoch subjektov a ich dôsledkov v konaní. MV dostalo v príspevku priestor, Soboňa alebo jeho právny zástupca nemal priestor na vyjadrenie.

9.6.- Nelegálny odchod - Gavorník bol vyšetrovateľom obvinený z brania úplatku. Gavorník odišiel do Anglicka napriek tomu, že nemal pas. V správe nebol poskytnutý priestor Gavorníkovmu advokátovi. Stalo sa tak až v spravodajskej relácii 12.6. v správe Cesty úniku (2,20 min.), kde bol daný priestor vyjadriť sa k obvineniu obvinenému Gavorníkovi a aj jeho obhajcovi.

14.6. - Kauza Štefanko - Nebol daný priestor osobe, priestupok ktorej sa v príspevku spomínal. Správa sa dotýkala uvedenej osoby len nepriamo, pretože spravodajca skúmal postup súdu vo veci a nie priestupok osoby. Dotknutá osoba podala na Radu sťažnosť. Rada posúdila sťažnosť za neopodstatnenú, pretože sťažovateľ nevyužil zákonné možnosti na zjednanie nápravy a účinnú obhajobu svojich práv.

V e c n o s ť a z r o z u m i t e ľ n o s ť

6.6. - Rozhodovanie o licencií - V správe boli komentatívne prvky, redaktorka komentovala činnosť RRTV. Navyše správa bola málo zrozumiteľná, fakty neboli podávané v logických súvislostiach, čím pôsobila zmätočne.

A k t u á l n o s ť

Medializované správy, neodvysielané v TV Markíza

17.6.2000 bola publikovaná správa, ktorá prinášala informácie o demarši (aide mémoire) Svetovej banky, ktorú dostala vláda SR v súvislosti úpravami cien plynu a elektrickej energie. Správu považujeme za závažnú, pretože realizácia "výčítiek" Svetovej banky smerujúca k úprave cien energií by znamenala ich zvýšenie, čím by došlo k ďalšiemu poklesu životnej úrovne väčšiny obyvateľov SR. TV Markíza uvedenú informáciu neodvysielala.

M a n i p u l a t í v n e p r v k y

2.6.- Show vs realita - Na diaľnici nebol vybudovaný výjazd do obcí Hybe a Východná.

Moderátorka v úvode kriticky komentovala otváranie dial'nic bývalým premiérom V. Mečiarom. V príspevku bol negatívny charakter informácií spájaný s menom V. Mečiara.

7.6. - Odkladaná téma - Problém privatizácie Transpetrolu a SE. Moderátorka vyjadrila názor, že SDL bude brzdiť privatizáciu SE, pričom v obraze boli zobrazení traja predstavitelia SDL - B.Schmögnerová, P.Koncoš, P.Magvaši, hoci práve oni nemuseli byť proti privatizácii. Negatívny charakter informácie bol prostredníctvom obrazu spájaný s predstaviteľmi SDL.

19.6. - Prezidenta operovali - Informácia o zdravotnom stave prezidenta. V závere bola uvedená anketa o tom, či by sa mali činitelia informovať o stave prezidenta. Spravodajca vyjadril kritiku toho, že o zdravotný stav sa zaujíma viac zahraničných činiteľov ako domácich. Počas tejto kritiky boli zobrazení B.Schmognerová, P.Magvaši a P.Koncoš z SDL, hoci kritizovaná bola celá vláda a parlament.

Hlavné správy TV Luna

V y v á Ź e n o s ť

Príspevky, v ktorých dotknutá strana vôbec nedostala priestor

5.6. - Problematické sídlo - Príspevok informoval o vyšetrovaní trestného činu podvodu v súvislosti s rekonštrukciou bývalej budovy HZDS na Jégeho - nikto z HZDS nemal priestor na vyjadrenie.

8.6. - V príspevku citoval redaktor zo správy SIS o výsledkoch kontroly v SŠHR konkrétne obvinenia týkajúce sa osoby podpredsedu SŠHR Š.Sotáka - stanovisko Š.Sotáka neodznelo.

20.6. - Neviditeľné Košice - V príspevku informujúcom o finančných problémoch mesta Košice primátor Košíc obvinil vládu z nezáujmu o finančné problémy mesta, vláda podľa neho brzdi predaj obligácií, ktorý by mal pomôcť vyriešiť finančné problémy Košíc. Napriek vyslovenej kritike vlády, jej stanovisko v príspevku neodznelo.

21.6. - Zmeny v SPP - Príspevok informoval o personálnych problémoch SPP. K osobe predsedu dozornej rady SPP Krajňákovi redaktor uviedol: *"Paradoxné je, že výhrady sú práve od človeka, ktorého meno je spájané so spoločnosťou Gala, ktorá značne poškodila Slovenské elektrárne."* L. Krajňák nedostal priestor na vyjadrenie a v príspevku neodznelo, či ho televízia v tejto veci požiadala o vyjadrenie.

26.6. - Zanedbaná starostlivosť - v príspevku viacerí politici kritizovali nedostatočný záujem ministra zdravotníctva o problémy v súvislosti s hospitalizáciou prezidenta. Stanovisko ministra v príspevku neodznelo.

25.6. SDSS verzus SOP - Poslanec M.Hort kritizoval nejasnosť postojov P.Hamžíka v súvislosti s koalíčnou zmluvou. Vyjadrenie P.Hamžíka neodznelo.

16.6. - Čas dozrel - príspevok o zverejnení správy NKÚ o tunelovaní Správy štátnych hmotných rezerv - redaktor uviedol, že podľa správy vedenie SŠHR predávalo oblie firmám, ktoré boli úzko prepojené na podpredsedu Správy Štefana Sotáka, ktorého do úradu nominovala SOP. Oslovení boli zástupcovia SDL, SMK, DS, zástupca SOP nie. V príspevku, ktorý nespĺňal kritérium názorovej vyváženosti, bol navyše uvedením informácie, že Š.Sotáka nominovala do úradu SOP, prezentovaný zjavný zámer spojiť negatívny charakter informácie s menom politickej strany - v tomto prípade SOP. Obdobný zámer taktiež v súvislosti s SOP bol zaznamenaný v príspevku z 22.6.- Bez imunity...- Poslanci zbavili imunity poslanca Sládečka. Moderátorka v štúdiu slovami: *"Voči tomuto nezávislému poslancovi sa tak začne trestné stíhanie..."* uviedla, že ide o nezávislého poslanca, avšak v pozadí, kde bol titulok správy s fotografiou I.Sládečka, bolo logo SOP.

28.6. - Spor v SPP - SMK označilo postup ministra Haracha v prípade SPP za vážavý. K problému sa vyjadril minister Harach, zástupca HZDS, vyjadrenia B.Bugára boli len sprostredkované redaktorom. Príspevok formálne spĺňal kritérium vyváženosti, keďže v ňom odznegli názory zainteresovaných strán, stanovisko jednej z nich bolo na rozdiel od ostatných len sprostredkované redaktorom.

V e c n o s ť - komentatívne prvky

12.6. - Prezident podpísal - informácia o tom, že prezident podpísal zákon o prístupe k informáciám. V závere príspevku redaktorka uviedla: *"Pri získavaní prezidentovho stanoviska k podpísaniu zákona sme sa mohli aj my presvedčiť o tom, aké je to, keď nie všetci majú rovnaký prístup k informáciám. Kým jednému televíznemu štábu na otázky odpovedal, my sme sa toho až do uzávierky nedočkali. Aj hovorca, ktorý je platený z daní, nám bol ochotný akurát odslova doslova prečítať stanovisko napísané na papieri."*

29.6. - Darí sa nám... - Príspevok informoval o odovzdaní správy o pripravenosti vstupu SR do EÚ podpredsedom vlády Hamžikom veľvyslancovi EK v SR W. Rochelovi. Na záver príspevku redaktorka vyslovila domnienku, že: *"V prípade predčasných volieb a zmeny politických síl na Slovensku by mohol byť náš vstup do EÚ ohrozený vzhľadom na nedôveryhodnosť niektorých politických subjektov v zahraničí."*

A k t u á l n o s ť

Medializované správy neodvysielané v TV Luna

V sledovanom období neprinesla TV Luna vo svojej spravodajskej relácii predovšetkým nasledovné informácie uverejnené v printových médiách a odvysielané v iných médiách:

4.6. - slávnostná intronizácia prešovského patriarchu, ktorý sa ako prvý Slovák stal hlavou pravoslávnej cirkvi pre Čechy a Slovensko. Slávnosti sa zúčastnil aj prezident R.Schuster.

8.6. - protestný míting HZDS

17.6.- bola publikovaná správa, ktorá prinášala informácie o demarši (aide mémoire) Svetovej banky, ktorý dostala vláda SR v súvislosti s úpravami cien plynu a elektrickej energie.

P r e s n o s ť /správnosť/

12.6. - Slnko zapadlo - príspevok informoval o krachu spoločnosti SUN group, pričom v tejto súvislosti uviedla TV Luna logo inej spoločnosti - SUN Microsystems, ktorej sa však v spravodajskej relácii dňa 13.6. ospravedlnila.

6.6. - Chorý Lexa doma - v príspevku moderátor nesprávne uviedol meno obhajcu I.Lexu.

26.6. - V príspevku informujúcom o zdravotnom stave prezidenta Schustera bolo počas vyjadrenia hovorcu prezidenta J.Leikerta nesprávne uvedené jeho meno /Leikret/.

M a n i p u l a t í v n e prvky

Spájať negatívny charakter informácie alebo kritiku nejakého subjektu s iným subjektom prostredníctvom záberov sme zaznamenali v príspevku 12.6. - Záhada pasu - kritickú informáciu o vycestovaní Š.Gavorníka do zahraničia sprostredkúva redaktorka pred stenou, na ktorej sú fotografie členov HZDS - Krajčiho, Mečiara.

Zaznamenali sme tiež príspevky, v ktorých spôsob prejavu moderátora, resp. redaktora naznačoval postoj k prezentovanej informácii, resp.subjektu:

Ironický podtón malo napr. moderátorovo uvedenie správy z 30.6. Prekvapivé výsledky - o výsledkoch tendra v Slovenských telekomunikáciách, keď uviedol: *"...Aké však bolo prekvapenie ministerstva, keď sa v obálke od KPN miesto ponuky nachádzal list, v ktorom Holand'ania informovali o svojom rozhodnutí odstúpiť od tendra. Prekvapenie pre ministerstvo čakalo aj od Deutsche Telekom..."*

Rovnako vyznela aj informácia redaktora v správe z 24.6., keď informoval o vystúpení poslanca Krumpolca z SDSS: *"To však predseda SDSS Jaroslav Volf zabudol novinárom oznámiť, že poslanec NR SR Jozef Krumpolec včera na predsedníctve oznámil, že vystupuje zo strany."*

Osobitným priestupkom voči pravidlám žurnalistickej praxe v spravodajstve Luny v sledovanom období bol príspevok Na krvný tlak z 10.6., ktorý obsahoval skrytú reklamu na liek Nebilet. Rada príspevok posúdila ako porušenie právnych predpisov regulujúcich rozhlasové a televízne vysielanie a rozhodla o určení bezodkladnej lehoty na nápravu.

S ú h r n:

Najčastejšie priestupky všetkých troch televízií v dodržiavaní pravidiel profesionálnej žurnalistiky v spracovaní spravodajských príspevkov v rámci sledovaného obdobia boli:

- nevyváženosť - u STV bola zaznamenaná v 7 príspevkoch, u TV Markíza ako aj u TV Luna v 8 príspevkoch
- komentatívne prvky - u STV zaznamenané v 11 príspevkoch, u TV Markíza v 1 a u TV Luna v 2 príspevkoch

- manipulatívne prvky - u STV boli zaznamenané v 3 príspevkoch, u TV Markíza v 3 a u TV Luna v 5 príspevkoch.

Záver:

Monitoring a analýza hlavných spravodajských relácií STV, TV Markíza a TV Luna v sledovanom období /1.-30.jún 2000/ potvrdili sústredenosť spravodajstva na domácu politiku. Priestor, ktorý venovali monitorované médiá vnútropolitickým problémom, súvisí aj s neštandardnosťou našej politickej scény, keď súčasťou vládnej koalície je až 11 politických strán, ktoré pri obhajovaní svojich vlastných programov a cieľov často narážajú na záujmy iných koalíčných strán. Tým sa množia nezhody medzi nimi a vznikajú politické problémy, ktorých mapovanie televíznym spravodajstvom sa spätne odráža na jeho tematickej štruktúre. Náležitý priestor v domácom spravodajstve v danom období nebol venovaný napríklad takému problému našej spoločnosti, akým je nezamestnanosť. Na nedostatočnej časovej ploche boli prezentované i iné každodenné problémy občanov - ekonomická situácia najmä mladých absolventov škôl, odliv mozgov do zahraničia, pokles životnej úrovne dôchodcov, mladých rodín s deťmi, ekonomická situácia v krachujúcich podnikoch.

Výraznejší rozdiel v prezentácii tém u monitorovaných televízií predstavovali informácie z oblasti kriminality, kde v danom období dominovalo spravodajstvo TV Markíza. Správy o násilných činoch resp. ich dôsledkoch boli pravidelnou súčasťou predovšetkým domáceho spravodajstva tejto televízie. Túto skutočnosť potvrdzujú aj výsledky monitoringu zobrazovania reálneho násillia v spravodajstve, kde práve v TV Markíza bol výskyt príspevkov s nevhodnými zábermi vyšší ako v Novinách STV a Hlavných správach TV Luna.

Analýza hlavných spravodajských relácií ďalej ukázala malý priestor venovaný opozícii, ktorá - hoci mala možnosť vyjadriť sa k väčšine problémov, ktoré sa jej priamo dotýkali, zriedkavejšie už k iným problémom - bola v monitorovaných televíziách prezentovaná na necelej štvrtine plochy venovanej politickým stranám. Pre lepšiu vyváženosť spravodajstva by mala opozícia dostávať adekvátny priestor častejšie sa vyjadriť k viacerým problémovým témam.

Z hľadiska posudzovania pravidiel profesionálnej žurnalistiky pri spracovaní informácií sa vyskytlo v spravodajstve každej sledovanej televízie niekoľko príspevkov obsahujúcich nedostatky týkajúce sa základných pravidiel žurnalistickej práce - predovšetkým vyváženosti, vecnosti, aktuálnosti, ktoré by mali byť výzvou pre profesijnú sebareflexiu.